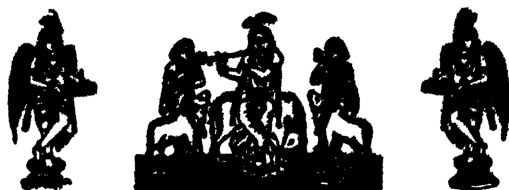
శ్రీకోదండరామచంద్రాయనమః.

వరదరాజశతకము.

వల్లివేడు కాదాటి

గుండ్లపల్లి

నరసమ్మగారిచే

రచింపఁబడి

మ-రా-రా-శ్రీ, కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారి

పీఠికతో

చిత్తూరు విక్టోరియా జూబిలీ ముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రింపఁబడినది.

రెండవకూర్పు.

1931

పీఠిక.

ఈ గ్రంథమును రచించిన ఆమె చిత్తూరికి కొంతదూరమునందు గుండ్లపల్లె అను గ్రామములో నివసించు నరసమ్మగారు. ఆమె నాకు అక్కవరుస. మా వంశములో ఈ మహాత్మురాలికన్న మించిన రూపవతిగాని గుణవతిగాని అవతరించి యుండలేదని నానమ్మకము. జీవిత మొక్కటి సుఖభాజనము కాకపోయినదిగాని, యింకేకొఁదవయు చెందినవారుకారు. సుఖమనఁగా తనయొక్క సుఖము. గొప్పవారికి శోకమేగదా ఈ కలికాలములో భగవంతుడిచ్చెడు శుల్కము. చిన్ననాటనే భర్తకాలగోచరుడయ్యెను. అతనిపేరు అప్పాసామిరెడ్డి. వారి గ్రామము నళ్ళివేడు. వారి తమ్ములైన శ్రీ నారసింహారెడ్డిగారు చిత్తూరు జిల్లాలోని అగ్రగణ్యులలో నొకరు. ధనియనియు దానియనియు సమప్రసిద్ధి వడసినవారు. రెడ్డిజన సంఘమునకు ఇరువదివేల రూప్యముల నిచ్చిరి వారు నా యక్కయైన సుందరమ్మగారి భర్త. ఇట్లు సర్వవిధముల నాకు అత్యంత సమీప బంధువులైనందున నా పసితనమునుండియు నేను ఈ కర్త్రిణిని చక్కగా నెరుగుదును. ఆ యమ్మను దర్శించిన చాలును; పూజించుట తప్పదు; ప్రేమించుట అంతకుముందే తప్పదు.

మాయింటిలో పూర్వము మేనమామలయిండ్లకు బాలురమైన మేము ఏటేట పోవుట పద్ధతిగానుండెను. ప్రతిసంవ

త్సరమును అరగుండ వావిల్‌తోట, దామల్ చెరువు, ఎల్లంపల్లె, వళ్ళివేడు, గుండ్లపల్లె ఒకచుట్టువేసికొని వచ్చుచుంటిని. పోయినప్పుడెల్ల పట్టంచు పంచెలు, ఒక్కరూపాయి నాకు మామూలు సంభావన. ఇంక విందులసంగతి చెప్పబనిలేదు. కోళ్ళు, పొట్టేళ్ళు, గడ్డపెరుగు, ఇంటకాచిన నెయ్యి, ఇత్యాది నైవేద్యములు ఈబాల రామలింగనికి యథేష్టముగ దొరకుచుండెను. కాలము మారినది; మేలుపడినదికాదు. ఆసుఖములు, సాంగత్యములు ఇప్పుడు స్మరణమాత్రములైనవి; ఇంక అనుభవమునకు రాంజాలవు.

గుండ్లపల్లెకు ప్రయాణమనగా, అదియొక పండుగ; తీర్థయాత్రయనియు జెప్పవచ్చును. మా "అమ్మాయమ్మ"-నరసమ్మగారియొక్క ముద్దుపేరు. మాకుభోజనముపెట్టుటతో తృప్తిజెందువారుకారు. ఆమె నడతలు పలుకులు మనస్సును వికసింపజేయునవి. మఱియు—ఇదియ అనన్యసామాన్యమైన విందు—ఊకుడుకథలు చెప్పుటలో మిక్కిలి నేర్పరి. శ్రాద్ధస్తమానముకు, ఆపెను వంటయింటికి పోనియకుండ కథలు చెప్పుమని నిర్బంధపఱచుచుండెడివాడను. రాత్రులలో ఆపెవద్దనే పరుండి నిద్రవచ్చువఱకు కథలు చెప్పుమని వినుచుంటిని. ఆపెవద్ద నేర్చుకొన్నవి నాకు అవయస్సున, 10, 12 సంవత్సరములపుడు, నూరు కథలకైన నెక్కువ వచ్చియుండెను! నూరుకథలవాడనని మావారందఱు నన్ను మెచ్చుకొనుచుండిరి; నేనును ఈవిషయములో అహంభావము లేనివాడనుగానుండి యుండలేదు! బాల్యము అహం

భావ ప్రధానమైన వయస్సుగదా! ఇప్పుడు ఆకథలన్నియు మఱపునకు వచ్చినవి; జ్ఞప్తికి వచ్చునవికావు! నాయొక్క స్మృతిమాంద్యము తలచుకొన్న నాకే సిగ్గగుచున్నది. మా "అమ్మాయమ్మ"గారు ఎవ్వియు మఱచినట్లు కానము. కారణమేమనఁగా తరతరములుగా నితరులబిడ్డలను ఆదరించి పోషించుచు కథల చెప్పుచుండుటనుగాన. పరులకు నిర్భేదబుద్ధితో మేలుచేయుచుండుదుమేని, మనయొక్క ఆత్మయు నిత్యశక్తిని, నిరంతర వికాసమును దాల్చినదిగా నుండుటకు నిదియొక నిదర్శనముగదా.

మా నరసమ్మగారికి వైధవ్యదుఃఖము కొంతకు కొంత తీఱునను ఉద్దేశ్యముచే ఆమె అన్నయైన నరసింహారెడ్డి ఆమెకు తనవల్లనైనంత కొలది విద్య చెప్పించెను. విద్యతోడ చీట్లు ఆడుటయు చెప్పించెను! కాలహరణమునకు వలయు సామగ్రుల కలిగియుండుటయేకద చింతాపనోదనక్రియ. అయినను ఈమెకు వచ్చిన విద్య గురులయొక్కగాని పరులయొక్కగాని భిక్షగాదు. అది సహజ పాండిత్యమునకుఁ జేరిన వరప్రసాదము. 13, 14 సంవత్సరములకంతయు నాతండ్రిగారైన శ్రీ కట్టమంచి సుబ్రహ్మణ్యారెడ్డి ప్రీతిప్రసాదముచేత తెనుఁగులో నేనును భారత, భాగవతముల ఇంచుమించుగ అర్థజ్ఞానముతో చదువునంతటివాడనైతిని. గుండ్లపల్లెకు పోయినప్పుడెల్ల నన్ను భారతమును చదువుమని అమ్మాయమ్మగారు వినుచుందురు. పద్యములకర్థము చెప్పమందురు. శంకలేక తప్పొ

ఒప్పో యేదేనొక వ్యాఖ్యానముచేసి నాపాండిత్యమును నిలుపుకొనుచుంటిని ! పూర్వము ఆమె నాకు ఊకుడుకథలుచెప్పి జ్ఞాపకశక్తిని, భావనాశక్తిని వృద్ధిపఱచెను. ఇప్పుడు ఆమెకు కలిగిన ప్రతి ఫలము భారత శ్రవణము.

ఆవయస్సునసే ఆపెయందున్న గొప్పశక్తియొకటి నాకు గోచరమయ్యెను. కవిత్వమునకు ప్రధానబీజములలో చెవి యొక్కటి! కంటితో చూచి చూచి, గణములను, యతులను, ప్రాసములను పరీక్షించుకొనుచు, పద్యములను వ్రాయునట్టి మూఢులు తెలుచుగా లేరు. కాంబోలు. పద్యమును చదువునప్పుడును, భావములోతీక్ష్ణనప్పుడును, శబ్దమునుబట్టియే అదిసరిగానున్నదా లేదా యనుట, కవిత్వశక్తిగలవారి కెల్లను అప్రయత్నముగఁ దోఁచును. ఆ కర్ణ ప్రభావము మా నరసమ్మగారికి వెన్నతో వచ్చినగుణముఁ అట్లగుట పద్యముల ధోరణి, శయ్య, గణయతి ప్రాస సరళి, మొదలగు పద్యలక్షణములను చెవిచేతనే గ్రహించినది. నాకుఁ దెలిసి ఆమె చందశ్శాస్త్రము చదువలేదు. వ్యాకరణమును చదువలేదు. ఆశుమ్మ పఠనమును నేను కొంతవరకు చేసియున్నాను. మా ... కకు ఆదార్భాగ్యము సంభవించినట్లు కానము.

కవిత్వమునకు జీవకళ భావము. పద్యము శరీరమాత్ర మట్టిది. ఇట్టి యుదారచిత్తురాలికి భావములు తక్కువగా నుండునా ;

చింతాపూరితమైన జీవితముగాన పరమేశ్వరుఁడే తప్ప

ఇంకెవ్వడు నాకు దిక్కు అను దీనత్వముతోడ భక్తియు పెరుగుట యేమి యాశ్చర్యము! ఈ గ్రంథముయొక్క ఆధారభావము భక్తి. అందులోను అకృత్రిమ స్వభావము వహించెడు సహజమైనభక్తి. పాండిత్యము, తత్త్వపరిశోధనము, వేద వేదాంత విచారము మొదలగు కారణములచేత కొందఱికి తటస్థించెడు జ్ఞానవాదము కాదు. మఱి మిరాబాయి, సక్కూబాయి, ఘోరాం కుంభార్ మొదలగువారిచే ప్రకటింపఁబడిన హృదయముయొక్క ఆవేశము.

తన దుఃఖమును తానెట్లు ఆడంబరములేక చిన్ననిసూటి మాటలచే వ్యక్తపఱచెడునో చూడుఁడు:—

సీ॥ జయరామ నేభువిఁ జన్మమెత్తినదాది
తల్లిదండ్రులఁ బాసి తల్లడిల్లితిఁ ।
బతితపావన బాల ప్రాయంబునందు నేఁ
బతినిఁగోల్పడిచాలఁ బాటుపడితి।
నమరవందితనిన్ను నర్చించ నేరక
యన్నలబాసినే నధముఁనైతి।
నిన్నియునెడఁ బాసి నిన్ను నేమఱక
ధైర్యంబుతో నుండి ధన్యనైతి।
నెన్నికష్టంబులుండిన నెపుడుమిమ్ముఁ
దలచువారలపాపముల్ తొలఁగుటరుదె? ॥పుడమి॥

భక్తులు సొంతగాండ్రరీతి భగవంతునితో వాదాడి

తిరస్కరింతురుగదా. చిన్నబిడ్డలు తల్లిదండ్రుల ముద్దుమాటలుగా గద్దించు మాడ్కి, ఈముగ్ధభక్తి (మూఢభక్తి కాదు సుమా!) ఎంతసొంపుగా నున్నదో 24 వ పద్యమున తెలియ నగును.

సీ॥ పక్షివాహన! లక్ష్మి వక్షమందుండగ
 బిక్షమెత్తితివేల బిడియపడక।
పాలసంద్రపువెన్న బంచిపెట్టెడునాడు
 స్త్రీరూపమెత్తితి సిగ్గుపడక।
ధరజీవతతిఁబ్రోచు దొరవయ్యునడవుల
 గోవులఁగాచితి కొంచెపడక।
గొల్లనెలంతల యిల్లిల్లుతిరుగుచు
 వెన్నమెక్కితికదా వెలితియనక।
యిట్టికారానివగుపనులిందిరేశ
 యెటులొనరించినావహో! యెగ్గులేక ॥పుడమి॥

పెండ్లికార్యములలో 'తలుపులు తీసేపాటలు'ను ఈసరస వివాదములకు నిదర్శనములు. ప్రణయకలహములును ఈ తరగతిక జేరనవియ. భగవంతునితో ప్రణయ కలహములుపెట్టుకొని ఆదరపరిహాస వాక్యముల ప్రయోగించుట భక్తులకుచేరిన హక్కులలోనొక్కటి.

ఈశతకములో నీతిపద్యములున్నవి; దశావతార వర్ణనములున్నవి; రామాయణ భాగవతా కథాసంగ్రహములు

న్నవి; భారతము (నాకు ప్రాణపదమైన గ్రంథము) యొక్క సురభిశీతల పవనము వ్యాపింపకపోలేదు. హిందూస్త్రీలకు ప్రాణములకన్న నెక్కువయైన పాతివ్రత్యాది సాంసారిక ధర్మములున్నవి, జ్ఞానమార్గ పద్యములున్నవి. ఇంక భక్తిమార్గ పద్యముల దడవపనిలేదు.

తెనుగు దేశములో భక్తులకు ఎత్తివచ్చిన గ్రంథము భాగవతము. విషయము వారికి ఇంపైనది. శైలియన్న దాసరి వారి ఘంటానాదము పోలె లింగు లింగనియుండునేమో! ఎట్లను భాగవతముయొక్క శైలిని అనుక్రమించుట అంతకష్టము కాదు. "అంత" అనుట ఏలనగా భారతముయొక్క శైలితో పోల్చినయెడలనని. దీనికి నిదర్శనముగాను, తన స్వకీయ చరిత్ర సంబందిగాను ఉండు రెండు పద్యముల ఉదాహరించుచున్నాను.

"మందారమకరంద మధుమానెడి తేటి చేరునేయుమ్మెత్త చెట్లకడకు".

సీ॥ అత్తమామలమాట కడ్డమాడని కాంత
కాంతయేరతనాల దొంతిగాని।
బావమఱదులకు బదులుపల్కని బాల
బాలయేయదివిరిగోలగాని।
పతిసేవ కెన్నండు ప్రాలుమాలనియింతి
యింతియేయదిపూల బంతిగాని।

పతిబంధువునఁ బ్రేమ భావించెడునతివ
యతివయేయపరంజి ప్రతిమగాని।
యిట్టిసద్బుద్ధిగలిగిన యింతితోడఁ
గూడుకొన్నట్టిపతికి వైకుంఠమదియె ॥ఘడమి॥

సీ॥ తల్లిదండ్రులమాటఁ దగవినకుండినఁ
గూఁతురేయదివెట్టికోఁతిగాక।
అన్నదమ్ములతోడ నైకమత్యములేని
కూఁతురేయదివెట్టికోఁతిగాక।
మాటకుమాటాడి మంకుచేష్టలుచేయు
కూఁతురేయదివెట్టికోఁతిగాక।
కనుసన్నతోఁబనుల్ గావింపకుండినఁ
గూఁతురేయదివెట్టికోఁతిగాక।
యిట్టికూఁతులనొరులకు నిచ్చితల్లి
యత్తగారిదితప్పని యనఁగనేల! ॥ఘడమి॥

మిక్కిలి జాలిన ఘుట్టించెడు 23 వ పద్యమును గమనింపుడు.

సీ॥ అవనిలోనావంటి యాఁడుజన్మముకంటె
బండగానడివిలో నుండవచ్చు।
బుడమిలోనావంటి పొలఁతిజన్మముకంటె
గుట్టపైఁజెట్టుగాఁ బుట్టవచ్చు।
వసుధలోనావంటి వనితజన్మముకంటె
వనములోమృగముగాఁ దనరవచ్చు।

క్షితిలోననావంటి యతివజన్మముకంటెఁ
జెట్టుపైఁ బిట్టగాఁ జెలఁగవచ్చు।
నిట్టిసంసారవారాశి నిముడుకంటె
నీస్థలంబున గతికర్తమై నెగడవచ్చు ॥పుడమి॥

రెడ్లకులములో పుట్టినవారికి వేమనయొక్క గాలి కొంతయైన తగులకయుండునా?

వారియొక్క బోధతో అన్వయముచెందిన మాటలు కొన్నియున్నవి.

సీ॥ కాశికిఁ బోవఁగాఁ, గర్మంబుదీఱునా
కాశికిఁ బోవవే కాకులెపుడు।
జలములఁ గ్రుంకఁ, గాఁ జాలునా మోక్షంబు
జలములనుండవే జలచరములు।
తపముచేఁదనువును దపియింపఫలమౌనె?
తలక్రిందుఁ వ్రేలవే ధరఖగములు।
వనబిలంబులనుండ వశుఁడౌనె దేవుండు?
బిలములందుండవే యెలుకలెపుడు।
ఇట్టికష్టమౌవిద్యల నెల్లవిడిచి
బుద్ధినీయందునిలిపినఁ బొందుముక్తి ॥పుడమి॥

సీ॥ ఒరులపై శత్రుత్వ ముంచకుండినఁజాలు
నుపవాసములునిత్య ముండినట్లు।

పరులమనసునొవ్వఁ బల్కకుండినఁజాలుఁ
జతురత వేదముల్ చదివినట్లు।
ఇతరులసామ్మ్రు యించకుండినఁజాలు
నోపికతోధర్మ మొసఁగినట్లు।
వారువీరనిపర్వ వాటకుండినఁజాలు
దివ్యతీర్థములకుఁ దిరిగినట్లు।
చాడిమాటలనొకరిపై సాహసమునఁ
బెట్టకుండినఁజాల్ గుడుల్ గట్టినట్లు ॥పుడమి॥

ఇట్టి జ్ఞానమార్గమునకు శాస్త్రపఠనకు సంబంధము లేదు. ఇది ప్రతియొక్కడు తనంతట తానే చేసికొనజాలు విచారము. "కులము చూడంగనేల సద్గుణముగలుగ" "జ్ఞానులజ్ఞాను లోకలీలఁబూనియున్న। నేమి? మహిమవలన వారలెఱుఁగఁబడరె?" "ఎట్టివారికి నొకనింద పుట్టుచుండు; సకలజన సమ్మతిగనుండ జాలునెవడు?".

ఇట్టి రచన లనేకములున్నవి. అవియన్నియు సామెతలై జనసామాన్యమునందు వ్యాపించుననుటకు సందేహము లేదు.

ఆంధ్రలోక గురువులలో వేమన మొదటివాడందుమేని, సుమతి రెండవవాడు. "వనితకాభరణంబు పతిభక్తి వెలయుట, ఇంటికాభరణంబు లెనయసుతులు". ఇత్యాది సుమతియొక్క అనుకరణములును ఉన్నవి.

ఇంతటి మంచిగ్రంథములో స్త్రీల ప్రకృతి చెడ్డదియని సూచించెడు పద్యముండుట నాకు చింతగానున్నది. ఈదోష ము వేమనయందును ఉన్నది; హిందువులయందెల్ల నున్నది; మనజాతి దోషములందెల్ల ఇది మిక్కిలియు అసహ్యమని నా యభిప్రాయము.

సీ॥ వనితలహృదయంబుఁ గనఁజాలకయె గాదె
త్ర్యంబకుండాగంగఁ దలనుదాల్చె।
కాంతలమర్మముల్ కానరాకయె గాదె
పడఁతివాక్కునునుంచెఁ బద్మభవుఁడు।
అతివలచిత్తంబు లరయజాలకకాదె
యురమునశ్రీలక్ష్మి నుంచెహరియు।
నింతులభావంబు నెఱుఁగఁజాలకకాదె
సతినరుంధతి వసిష్ఠమునిగాచె।
నెంతపతిభక్తిగలిగిన నింతివిభుఁడు
చెంతనుంచుటధర్మంబు సృష్టిలోన ॥పుడమి॥

అయినను స్త్రీలు స్త్రీలను నిందించికొన్న కొదవ లేదు కాఁబోలు. పురుషులైన ఈ సనాతనధర్మమును వదలినమేలు.

ఇంక నేనెక్కువగ ఈశతకమునుగురించి ప్రస్తావింపను. ఇప్పటికే ఈ పీఠిక నేననుకొన్న దానికంటెను దీర్ఘమైనది. మా "అమ్మాయమ్మ"గారి యందలి ప్రీతియు భక్తియు

దీనికి ముఖ్య హేతువులు. ఆయమ్మగారు చెప్పినట్లే దోషము లెవ్వియైన నున్న విబుధులు మన్నింతురుగాక.

నా తమ్ముని భార్య శ్రీ తిరుమలమ్మయు "గురుబోధామృత" మను గ్రంథమును ప్రకటించి మా వంశమునకు కీర్తి దెచ్చినది. మావంశమునకేది వచ్చినరానిండు; తెనుగు భాష యొక్కటిమాత్రము అక్షయముగ నిలచియుండినఁ జాలును.

చిత్తూరు,
25—12—23.

కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి.

విజ్ఞప్తి

పాఠక మహాశయులారా!

ధర్మార్థ కామ మోక్షముల సాధింప జననీ జనక గురు దైవారాధనమే కర్తవ్యమని మన హిందువులెల్ల రెఱిగిన విషయమే. అందు స్త్రీలకు బాల్యమందునఁ దల్లిదండ్రుల సేవయు నాపైఁ బాతివ్రత్యంబును దైవధ్యానంబును జన్మతారకములు. నాకుఁ బదునొకండవయేటఁ మాతృవియోగమును, పండ్రెండవయేఁట భర్తృవియోగంబును, బదుమూఁడవయేఁట పితృవియోగమును, వాటిల్లె. మాతాపిత భర్తృసేవలు చేసి తరించుభాగ్యము నాకు లభింపదయ్యెను. తరణోపాయము స్ఫురింపదయ్యెను. పైతృక కార్యములఁ బెద్దల సంతృప్తి పఱచుచు దైవధ్యానమునఁ గాలముఁ గడపుటతక్క వేఱు తారకములేదని పెద్దలవలన నెఱిఁగిఁ సద్గ్రంథ కాలక్షేపము సేయుచువచ్చితిని. కాలక్రమమున భాషాపరిచయము కొంతగలుగుటచే నోపినకొలఁదిఁ భాషాసేవచేసి లోకోపకారంబుగ నొక చిన్నపొత్తము వ్రాయ నభిలాషజనించె. ఈతత్కాల కర్తవ్య మంతకన్న స్ఫురింపకుంటచే భర్తృరూపియగు దైవముపేర నొక్కశతకంబును; భక్తిరసప్రధానంబగు హరికీర్తనలను రచించితి. మత్ప్రయత్నమున నీయది ప్రప్రథమముగుటచే "ప్రమాదో ధీమతామపి" ధీమంతులకునైనఁ బొరపాటులు

గలుగుననుచో నాబోఁటియల్ప మతికాతప్పులు లేకపోవుట? విజ్ఞులు నాయజ్ఞతమన్నించి యిందుఁ బొసఁగిన దోసఁగులఁ దెలిపినచోఁ గృతజ్ఞతతో దిద్దికొనియెద.

నేనీగ్రంథమును వ్రాయ నారంభించినకాలమున మా గృహమునకు దయచేసి కొన్ని పద్యములజూచి సంతసించి మిగులఁ బ్రోత్సాహముగలిగించి పూర్తియైనపిదపఁ బీఠికను వ్రాసియిచ్చిన సమీపబంధువును సంస్కృతాంధ్రాంగ్లేయ కర్ణాట భాషావిశారదులును నాసేతు హిమాచల పర్యంత దిగంత విశ్రాంత యశోవిరాజితులునునగు శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారికిని, శ్రమకోర్చి శోధక మెల్ల సవరించి ముద్రాపణ కార్యంబునను శ్రద్ధవహించి ముద్రాప్రమాదములఁ జక్కఁబఱచిన సాకాల మధ్యమ పాఠశాలాంధ్రపండితులును శాంతాభరణ భూషితులును రాక్షస వివాహము, విద్యార్థిశతకము, ఆంధ్రీకృత ప్రశ్నోత్తర రత్నావళ్యాద్యనేక గ్రంథ నిర్మాతలును నగు శ్రీయుత పూతలపట్టు శ్రీరాములరెడ్డిగారికిని దీని నతి శ్రద్ధతోఁ బఠించి నాయందతికారుణ్యముంచి ప్రకటించిన వల్లివేడు గ్రామస్థులును, నామఱఁదిగారును నగు శ్రీయుతులు వి. శి. నరసింహ్మారెడ్డిగారికిని గడుంగడుఁ గృతజ్ఞురాలను.

గుండ్లపల్లె,	ఇట్లు,
రుధిరోద్గారి,	సుధీజన విధేయురాలు,
వై. శు. త్రయోదశి.	వల్లివేడు కాదాటి. నరసమ్మ.

శ్రీరామజయం.

❖ అంకితము ❖

అవ్యయుండాదిపూరుషుఁ • డాదిదేవుఁ
డనఘుఁడమలుఁడనంతుఁడా • వాంకితుండు
నైనకరివరదేశున • కంకితంబు
సలిపితినిదీన జన్మంబు • సఫలతగన ॥

ఎతసపాదసేవనమునా • కిహపరముల
సౌఖ్యమొదవించునట్టి స • జ్జనవిధేయు
లకునుగీర్తి శేషులకుఁ బ • తికిఁబ్రపత్తి
నాకు సేవించుభాగ్యంబు • లేకయుంటఁ
గలుగుకన్నీరెశుద్ధోద • కంబుగాఁగ
భర్తదైవరూపమగుట • భవ్యకీర్త
సములె యతనికర్పించు సు • మములుగాఁగఁ
జేసిపూజించితిని భర్త • సేవనంబు
నప్పసామ్యాఖ్యవరునకు • నధికభక్తి ॥

పతిపాదతీర్థంబెఁ • భవ్యతీర్థంబు
పతిసేవయే భగ • వత్సేవనంబు
పతిపూజయే భగ • వత్పూజనంబు
పతిభక్తియే భగ • వద్భక్తియెందుఁ

బతిరతగాని షా • లఁతిరతమేల ?
బొమ్మకుఁ జేసిన • పూజలుగావె ?
యునిభక్తినప్ప సా • మ్యాఖ్యవరునకు
మత్పతికర్పింతు • మహితకీర్తనల
భర్తయేదైవ రూ • పంబనితలఁచి

ఓం.

శ్రీ కోదండరామచంద్రాయనమః.

వరదరాజశతకము.

(నరసమాంబీయము.)

సీ॥ శ్రీవరదాఖ్యనిన్ సేవించువారలఁ
బాలించుచుందువు పరమపురుష
కరివరదా నిన్ను గాంచియుండెడివారిఁ
గాపాడుచుందువు కరుణతోడ
భక్తరక్షణా నిన్ను భజియించువారిక
నశ్వర్గసుఖమిత్తు నాగశయన
నారదవంద్య నిన్నమ్మియుండెడివారి
నయముగా రక్షింతు నరకవైరి

జగములను నుద్ధరించెదు సరళమతికి
నిన్ని చెప్పంగనేలయ్య యినకులేశ
పుడమి శ్రీవల్లివేడు సత్పురనివాస
వనితనరసాంబఁ బ్రోవుమా వరదరాజ. 1.

సీ॥ వాసుదేవునిఁగాని వర్ణింపనట్లుగా
వాణినాకీయవే వాక్కునెపుడు
నిందిరాధిపుఁగాని యితరంబుఁజెందక
హరుఁడనాకొసఁగవే యాత్మశుద్ధిఁ
బద్మలోచనుఁగాని పఠియింపనట్లుగాఁ
బరమేష్టిపెట్టవే పాఠములను
హరిపాదములఁగాని యన్యంబునొల్లక
లక్ష్మినేర్పింపవే లక్ష్యములను
పక్షివాహనునీమీఁది పద్యములను
నచ్చుపడజేయుమయ్యనా యాత్మనుండి ॥పుడమి॥ 2.

సీ॥ ఆర్యులకెల్లనే నతిభక్తితోఁ బ్రొమొక్కి
విబుధులకెల్లనే వినుతిచేసి
రామలింగార్యుల రయమొప్పనుతియించి
మునులకుఁగేల్జంట మోడ్పొనర్చి
వాల్మికిప్రభృతికి వందనంబులొసంగి
శుకశౌనకులను బ్రస్తుతులనెంచి
వరదరాజకృపను వరకవిత్వమునొంద
శ్రద్ధతోవారినా బుద్ధినుంచి
యిష్టకామ్యార్థసిద్ధికై యింపుమీఱ
భక్తితో నొక్కశతకంబు వ్రాసినాను ॥పుడమి॥ 3.

సీ॥ జయరామనేభువిఁ జన్మమెత్తినదాది
తల్లిదండ్రులఁబాసి తల్లడిలితిఁ

పతితపావనబాల ప్రాయంబునందు నేఁ
బతినిఁగోల్పడిచాలఁ బాటుపడితి
నమరవందితనిన్ను నర్చింప నేరక
యన్నలబాసినే నధమనైతి
నిన్నియునెడఁబాసి నిన్ను నేమఱవక
ధైర్యంబుతోనుండి ధన్యనైతి
నెన్ని కష్టంబులుండిన నెపుడుమిమ్ముఁ
దలఁచువారల పాపముల్ తొలఁగుటరుదె? ॥పుడ॥ 4.

సీ॥ పతితపావన! నన్నుఁబాలించుపాలింపఁ
గరుణాసాగర! నీకు శరణుశరణు
రామచంద్రా! నన్ను రక్షించురక్షింప
దీనపోషక! నీవె దిక్కుదిక్కు
కాకుత్థ్సకుల! నన్ను గరుణించుకరుణింప
జగదీశ్వరా! నీకు జయముజయము
ధర్మపాలన! నీకు దండంబుదండంబు
సురవరార్చిత! నీకు శుభముశుభము
వేవిధంబులనిన్ను నే వినుతిసేతు
నన్నుఁబ్రోవుము మఱవక నలిననాభ ॥పుడమి॥ 5.

సీ॥ నీమోహనాకృతి నీలకంఠుఁడెఱుంగు
లలితసౌందర్యంబు లక్ష్మియెఱుఁగు
నీరాజభుజశక్తి మారీచుఁడెఱుఁగునా
భీలశరపటిమ వాలియెఱుఁగు

ధైర్యశౌర్యంబులు దశకంఠుఁడెఱుఁగును
సత్యవాక్యము విభీషణుఁడెఱుఁగు
నీ(ముచ్చుపనిగొల్ల నెలఁతలెఱుఁగుదురు
నీదంటతనము యశోదయెఱుఁగు
నీమహామహిమముభక్త నివహమెఱుఁగు
నిన్నునెఱుఁగంగ నేనెంత నిర్మలాత్మ ॥పుడమి॥ 6.

సీ॥ మచ్ఛమైజలధిలోఁ జొచ్చిసోమకుఁద్రుంచి
వేదముల్ బ్రహ్మకర్పించినావు
కూర్మమైమందర కుధరంబుదాల్చి దే
వతలకునమృతంబుఁ బంచినావు
శ్రీవరాహంబవై యీవసుంధరఁజుట్టి
కొనిపోవుకనకాక్షుఁ గూల్చినావు
స్తంభమందుదయించి డింభకురక్షింపఁ
గాహిరణ్యకశిపుఁ గడపినావు
నీదుభక్తులవైరుల నీరుసేయ
నీవుగాక మఱెవ్వరు నేరరయ్య ॥పుడమి॥ 7.

సీ॥ వటుఁడవై జన్మించి వాసవురక్షింప
బలినిసాముంబున గెలిచినావు
జమదగ్నిసుతుఁడవై జగతిరాజులఁగొట్టి
జనకాజ్ఞతలిఁజంపి మనిపినావు
రఘుకులజుండవై రమణిఁగోల్పోయి రా
వణుఁద్రుంచి సీతతోఁదనరినావు

కృష్ణుఁడవై దుష్టకృత్యంబులను జేయు
చెడుగుకంసునిఁబట్టి చెండినావు
ఇట్టి యవతారములఁ దాల్చి యెంచిచూడ
ధర్మమునునిల్పుటకెకదా! దనుజవైరి! ॥ప్రుడమి॥ 8.

సీ॥ కలికిరూపంబున ఖలులఁగీటడఁగించి
యిలవేంకటేశుఁడై నిలిచినావు
శరరూపమునశంభు కరమునుండివిడువఁ
బడిత్రిపురంబుల నడఁచినావు
వసుధభక్తులుగోరు వరములిచ్చుటకునై
వరదుఁడవను పేరఁ బరఁగినావు
అంబుజోదరనీ మహత్వంబు నెన్నఁగ
నజహరాదులకైన నలవికాదు
అనఁగనేనెంతదానని న్నినుతిసేయ
నన్నుఁ బ్రోవఁగ రక్షించునాగశయన ॥ప్రుడమి॥ 9.

సీ॥ నవనీతచోరుఁడే నామణిచోరకుఁ
డనువానినపనింద నలందినావు
దుష్టులచేఁజిక్కి ద్రుపదకన్యకవేఁడ
విసువకవలువల నొసఁగినావు
గ్రాహంబుచేఁజిక్కి గజరాజువేఁడమ
కరిఁదుఃఖంచిభయమునుఁ గడపినావు
పుట్టుగ్రుడ్డికినీవు పొలుపొందఁగనులిచ్చి
విశ్వరూపముఁజూపి వెలసినావు

ఇట్టివారల కభయంబు లిచ్చినావు
నన్ను రక్షింపవదియేమి? నళిననయన! ॥పుడమి॥ 10.

సీ॥ ఇక్ష్వాకుకులమున నిరవొందఁగాఁబుట్టి
ధూర్తయౌ తాటకఁ దునిమినావు
ఱాతిపై నీపాద రజము సోఁకించి
మంచి స్త్రీరూపు గావించినావు
ధూర్జటివిలుఁద్రుంచి దుందుభిధ్వనులతో
నిలసుత పాణి గ్రహించినావు
దట్టించినినుఁజుల్క రెట్టింపఁదలఁచిన
పరశురాముని భంగపరచినావు
వచ్చి శ్రీమదయోధ్యలోఁ జొచ్చితండ్రి
మాటఁ బాలింపనడవికి మఱలినావు ॥పుడమి॥ 11.

సీ॥ సౌభాగ్యత్రనిధియును జన్మనిబితృవాక్య
సరణిరాజుగనిల్పి జరిగినావు
వనమునమునుల మన్ననలుగైకొని నిరో
ధువిరాధునవలీలఁ దూల్చినావు
నాంపింపవచ్చు శూర్పణఖ ముక్కుసెవుల
వికృతంబుగాఁగఁ గావించినావు
కారణమదిచేసి ఖరదూషణులఁ గూల్చి
పుడమిజాతను గోలుపోయినావు
సఖసిరోయుచు వాలినిజంపి తమ్ము
నేలికపులచేసతివార్త నెఱిఁగినావు॥ ॥పుడమి॥ 12.

సీ॥ జలనిధిగర్వంబుఁ జక్కనొనర్చివా
రధిగట్టి మీఁదనీరధిఁదరించి
రావణాదుల సమరంబున సమయించి
జానకిఁగొని విభీషణునినిలిపి
పుష్పవర్షముతోడఁ బుష్పకంబెక్కిసా
కేతంబునకుఁ జేరి ఖ్యాతిమెఱయ
సీతతో మణిమయ సింహాసనంబున
భరతుఁడు ఛత్రంబుఁబట్టుచుండ
కవలుచామరాల్ వీవఁగాఁ బవనసూనుఁ
డుపచరింప వెలసిన రఘూత్తముఁడవు ॥పుడమి॥ 13.

సీ॥ వసుధలో దేవకీ వసుదేవులకుఁబుట్టి
నీమాయచేజను ల్నిదురపోవ
నర్ధరాత్రంబున నటమందకేతెంచి
బాలుఁడౌచు యశోదపాలుద్రావి
పూతనప్రాణముల్ పోరిగొనిశకటతృ
ణావర్తులనుగాల నలఁగఁద్రొక్కి
కాళీయుని త్రిప్పెఁ గాళులుంచుచునొక్కి
త్రొక్కి తాండవమాడి యుక్కుచెఱిచి
బకునిఖండించి మద్దుల బలిమిఁగూల్చి
వెలసితౌర! "బాలుండవై" వెన్నదొంగ! ॥పుడమి॥ 14

సీ॥ యాదవవనితలయ్యె మునవారినిస్నాన
మాడంగ వేడుక నచటికేగి

చీరలు ముచ్చిలించి సమీపమునఁబొన్న
చెట్టెక్కి కూర్చొన్న చెలువమైన
నీయూఘనిసిగ్గు చేరమణీమణు
లో కృష్ణవలువల నొసఁగుమనిన
గట్టుననిల్చి కేల్గవ పయికెత్తి జో
హారొనర్చిన మీకునబ్బునఁగ
నంత బిత్తరులటు మొక్క నలరికోఁక
లిచ్చివారిసె బాసని మెచ్చినావు ॥ప్రౌఢమి॥ 15.

సీ॥ పక్షివాహన! వల పక్షంబునీకేల?
రక్షించరానన్ను రామచంద్ర!
మునిజనార్చిత! నీకు మోసభావంబేల?
మోక్షంబొసంగరా మోహనాంగ!
కరిరాజవరద! యీ కఠినమానసమేల?
కాచిరక్షించరా కమలనాభ?
పరమాత్మ! యనినిన్ను స్మరణచేయుచునున్న
భక్తురాలినిబ్రోవఁ బాపమటర?
కోపమేలనామీఁదను గోర్కెలొసఁగి
సంతసంబున నన్నేలు సరసిజాక్ష! ॥ప్రౌఢమి॥ 16.

సీ॥ అదితిసుతుండవై యసురేశుకొలకునై
త్రిభువనంబులఁగొల్చి తివిరినావు
దశరథసుతుఁడవై తాటకఁ సమయించి
గాధేయుసవనంబుఁ గాచినావు!

బ్రహ్మాండమెల్లను బడతిం(యశోదకు
ముఖమునందుం జూపుచు మురిసినావు
గోపాలకుండవై గోవర్ధనంబెత్తి
గోపకులభయంబుం బాపినావు
ఇట్టి బాలురు భువిలోన నెందుగలరు?
నీవు బాలుండవే చూడ! నిగమవేద్య! ॥పురుష॥ 17.

సీ॥ బ్రహ్మజనకు నెప్డు భజనచేసినం జాలు
భవబంధముల నెల్లం బాయవచ్చు
విష్ణుసంకీర్తనల్ వినుచునుండినం జాలు
నీమణత్రియములు నీంగవచ్చు
వాసుదేవుని కీర్తి వర్ణించినను జాలు
వాసిగా ధర్మంబు పడయవచ్చు
బురుషోత్తముని పేరు పొగడుచుండినం జాలుం
బుణ్యస్థలములకుం బోవవచ్చు
నిన్ను దలంచుచు యోగీంద్రులెన్నుమార్గ
ములనుగన్నంజాల్ నీయందుం గలయవచ్చు॥పురుష॥ 18

సీ॥ వరదరాజా! నిన్ను వర్ణింపనాపూంట
నిజముగా రక్షింప నీదెపూంట
పురుషోత్తమా! నిన్నుం బూజింపనాపూంట
నిజముగా రక్షింప నీదెపూంట
భక్తపాలన! నిన్ను భజియింపనాపూంట
నిజముగా రక్షింప నీదెపూంట

కోదండపాణినిఁ గొనియాడనాపూఁట
నిజముగారక్షింప నీదెపూఁట
నలువతండ్రినిఁ స్తుతియింప నాదుపూఁట
నిజముగానన్నుఁ గడతేర్ప నీదుపూట. ॥పుడమి॥ 19

సీ॥ ధీరుఁడాజగదేక వీరుఁడాసత్య
ప్రచారుఁడానిత్య శృంగారమూర్తి
జారుఁడా మన్మథాకారుఁడా నవనీత
చోరుఁడాభక్త మందారకీర్తి
శీలుఁడా యదువంశపాలుఁడా గోపికా
లోలుఁడా శిశుపాలకాలమూర్తి
కాంతుఁడా రుక్మిణీకాంతుఁడా రణశౌర్య
వంతుఁడాలోక ప్రశాంతవర్తి
నమ్మియున్నానునిన్నెప్పు నందతనయ
ఈవుగాక యితఃపరంబెవ్వఁడింక ॥పుడమి॥ 20.

సీ॥ ఆదివిష్ణుండవై యఖిలంబునిండిన
నీకినవతార వరము లేల?
మణిమయంబగు చిత్రమందిరంబులుగల్గి
క్షీరాబ్ధినుండెడి చింతయేల?
వాయుసమానమౌ వాహనంబులుగలి
వైనతేయునినెక్కు వాంఛయేల
పట్టెమంచముదిండ్లు పఱుపులు గల్గియుఁ
బన్నగేంద్రునిమీఁదఁ బండుటేల?

యిట్టిచిత్రంపువర్తన లిందిరేశ
నీకు లీలలుగాఁదోఁచెనే మహాత్మ ! ॥పుడమి॥ 21.

సీ॥ యదుకులోత్తమనీకు నదియేమికార్యమో
సన్నుమఱచితివే నారదనుత
సనకాదియోగుల సన్నిధికేగితో
శౌనకాదులఁజూడ జరిగినావో
మునులరక్షింపంగ వనములకేగితో
యమరులరక్షింప నరిగినావో
నీదాసవరులను నిరతంబుఁబ్రోవక
మఱచుటెందులకయ్య మదనజనక
చదలదాఁగినఁగాని నిన్వదకినీదు
పదములనునాదుమదిలోనఁ బదిలపఱతు ॥పుడమి॥22.

సీ॥ ఉట్లపైనున్నట్టి చట్లనుబాలకై
కట్టెతోఁదూట్లుగాఁ గొట్టలేద ?
దిట్టరివై నీవు రట్టుసేయఁగఁదల్లి
పట్టిఱోటనునిన్నుఁ గట్టలేద
గట్టుపైనుంచిన దిట్టలఘట్టముల్
దట్టిచెట్టులపైనఁ బెట్టలేద ?
బాట్టిలతోగుట్ట మిట్టలెక్కుచుఁజల్దిఁ
గట్టుకతినలేద పొట్టనిండ ?
యిట్టినీవర్తనములెల్ల రట్టుసేతుఁ
బట్టిప్రోవలేనియశోద పట్టి ! నన్ను ॥పుడమి॥ 23.

సీ॥ పక్షివాహన! లక్ష్మి నకుమందుండగ
భిక్షమెత్తితివేల బిడియపడక
పాలసంద్రపువెన్నఁ బంచిపెట్టినవాఁడు
స్త్రీరూపమెత్తితి సిగ్గుపడక
ధరజీవతతిఁ బ్రోచు దొరవయ్యు వడవుల
గోవులఁగాచితి కొంచెపడక
గొల్లనెలంతల యిల్లిల్లుతిరుగుచు
వెన్నమెక్కితికదా వెలితియనక
యిట్టి కారానివగుపనులింది కేశ
యెట్టులొనరించినావహో! యెగ్గులేక ॥పుడమి॥ 24.

సీ॥ వంచించియసురాళి వలసఁక్షుమతిసుధఁ
గొంచు దేవతలకే పంచినావు
అనుజుస్మభార్యఁగై కొని నట్టిబలశాలి
వాలిఁగూలిచితమ్ము నేలినావు
వడుగవై భువిని మూఁడడుగులచేఁగొల్చి
బలినడంచుచునిందుని నిలిపినావు
హలధరువంచించి యనుజఁబార్థునకిచ్చి
పాండుసంతతివృద్ధి పఱచినావు
ఇట్టిబలియుఁలవంచించుటెల్లనిన్ను
దలఁచుభక్తులకొఱకేగదా ముకుంద! ॥పుడమి॥ 25.

సీ॥ అవనిలోనావంటి యూఁడుజన్మముకంటె
బండగానడవిలో నుండవచ్చుఁ

బుడమిలో నావంటి పాలతిజన్మముకంటె
గుట్టపై జెట్టుగాఁ బుట్టవచ్చు
వసుధలో నావంటి వనితజన్మముకంటె
వనములో మృగముగాఁ దనరవచ్చు
క్షితిలోన నావంటి యతివజన్మముకంటెఁ
జెట్టుపై బిట్టగాఁ జెలఁగవచ్చు
నిట్టిసంసారవారాశి నిముఁగుకంటె
నీస్థలంబున గతికయై నెగడవచ్చు ||పుడమి|| 26.

సీ|| వసుధ నీసంసార వాసనదోలఁగంగ
సరవివైకుంఠమే స్థానమరయ
నాదిలక్ష్మీదేవి యమరంగ నాతలి
యామన్మథుండె నాకన్నగారు
దామోదరుండె నాతండ్రియామతిలోక
బాంధవుఁడగు నాకు బాంధవుండు
బ్రహ్మాదులే చుట్ట పక్కంబులౌదురు
జ్ఞానమేగురుఁడగు శాంతిసుఖము
ఇట్టివారిసహాయంబు గట్టివయ్యె
పితృపతులకిఁక నేవిల పిలపనేల ! ||పుడమి|| 27.

సీ|| విద్యనేర్చినవాఁడు విశ్వమందుసుఖించు
వినయగుణంబుచే వెలయుచుండు
సాధుసజ్జనులతో సాంగత్యమొనరించు
నీఁపువాక్కులు వెలయింపఁజేసి

రాజసభలలోన రంజనమొనరించు
విద్వాంసులకు మది వేడ్క సేయుఁ
జోరులుగొనిపోవఁ జొప్పడదన్నద
మ్ముల్లభాగములకది యలవిగాదు
ఇతరులకునీయఁదఱుఁగదు హెచ్చుగాని
స్వచ్ఛమగువిద్యకిలఁజూడ సమము లేదు ॥పుడమి॥ 28.

సీ॥ అవనిలోనరుఁడుగా నవతరించినవాఁడు
విద్యామతులునేర్చి వెలయవలయుఁ
బుడమిలోఁబురుషుఁడై పుట్టియుండెడివాఁడు
పురుషోత్తమునికీర్తి పొగడవలయు
ధరణిలోమనుజుఁడై తనరినవాఁడెప్డు
ధర్మమార్గంబును దలఁపవలయు
భువిలోనమగవాఁడు పుణ్యంబుఁదలపోసి
పురుషార్థమగుపనుల్ పూనవలయు
నుర్విలోపలఁదన ప్రాణముండువఱకుఁ
బరులకుపకారవర్తియై బ్రదుకవలయు ॥పుడమి॥ 29.

సీ॥ వసుధలోనవివేకి వాఁడొనర్చిన యన
త్యంపుఁ గార్యము సత్యమనితలంచు
ధరణిలోనవివేకి తనపుత్రులొనరించు
తగనిధర్మంబైన ధర్మమనును
బుడమిలోనవివేకి పుత్రికల్ గావించు
దుష్టకార్యములైన డొడ్డయనును

క్షితిలోనవివేకి సతియొనర్చిన దుష్ట
వర్తనమైన సద్వర్తనయను
నిట్టియవివేకిజ్ఞానంబు లెట్లునెఱుఁగు
నెఱుఁగనేర్చినధర్మజ్ఞుఁ డెఱుఁగుఁగాక ||పుడమి|| 30.

సీ|| ధరణిలోసువివేకి తానొనర్చినయశ్వ
మేధంబునైనను మెచ్చుకొనఁడు
పుడమిలోసువివేకి పుత్రులుచేసిన
ధర్మంబువినిమదిఁ దనరఁడెపుడు
ధాత్రిలోసువివేకి పుత్రికలఁగావించు
పుణ్యావర్తనమైనఁ బొగడఁడెపుడు
క్షితిలోనసువివేకి సతియొనర్చినసత్య
వర్తనంబునుమెచ్చి వాడఁడెపుడు
ఇట్టిసువివేకిసద్ధర్మ మెఱుఁగుఁగాక
కష్టుఁడైనట్టియవివేకి గాంచగలఁడె ||పుడమి|| 31.

సీ|| ధరణిలోమూర్ఖుఁడు ధనముసంపాదించి
దానముచేయక దాఁచిదాఁచి
వడ్డికిచ్చుచుఁదన వారిపైఁగృపలేని
వాఁడౌచు వడ్డికి వడ్డితీసి
పెట్టెలోపలఁబెట్టి గట్టితాళమువైచి
కట్టుగానచ్చోటఁ గాచియుండి
సర్కారువారికి సంతర్పణముసేయు
ధర్మకార్యమునకు దమ్మిడీఁడు

ఒరులకివ్వక కుడువకిట్లున్న ధనము
దొంగలకో వాయుసఖునకో దొరలకొ యగు॥పుడ॥ 32

సీ॥ ధరలోన ధన్యుండు ధనముసంపాదించి
దానధర్మముచేసి దినరుచుండుఁ
దనతల్లిదండ్రికిఁ దనసహోదరులకు
సతులకు సుతులకు సమతనిచ్చు
హెచ్చువిద్యానంద మిష్టాన్నహితతృప్తి
బంధుజనప్రీతిఁ బఱపుచుండు
దేవతార్చనముల దివ్యతీర్థంబులఁ
దగురీతినోకభంగిఁ దనుపుచుండు
నిట్టిగుణవంతుడొనరింప నెల్లజనులు
సంతసింతురు సత్కీర్తి వంతుఁడంచు ॥పుడమి॥ 33.

సీ॥ తనయునిదండించి తగువిద్యనేర్పని
యబ్బయేసుతుపాలి బెబ్బులియగుఁ
బరకాంతలకుసొత్తు పాడొనరించెడు
నబ్బయేసతిపాలి బెబ్బులియగుఁ
ద్రాగుబోతై యింటి దర్పంబుఁ జెఱచెడు
నబ్బయేపితపాలి బెబ్బులియగు
నప్పుతీయుచుఁగొంప నమ్మిభ్రష్టుండగు
నబ్బవంశమునకు బెబ్బులియగు
యిట్టియబ్బవంగడమునఁ బుట్టుకంటెఁ
బుడమిపై తాయిగానైనఁ బుట్టవచ్చు ॥పుడమి॥ 34.

సీ॥ తల్లిదండ్రులమదిఁ దల్లడిల్లఁగఁ జేయు
పుత్రుఁడేవారికి శత్రుఁడగును
మతిలేక తలిదండ్రి మాటవిననియట్టి
పుత్రుఁడేవారికి శత్రుఁడగును
తల్లిదండ్రులతోడఁ దగవులనాడెడు
పుత్రుఁడేవారికి శత్రుఁడగును
కఠినుఁడై తలిదండ్రిఁ గష్టంబుఁగూర్చెడు
పుత్రుఁడేవారికి శత్రుఁడగును
ఇట్టి పుత్రుఁడు లేకుంట యేసుఖంబు
కలిగి యపకీర్తిపాలౌట కంటెభువిని ॥పుడమి॥ 35.

సీ॥ కూఁతురుదుర్బుద్ధి కొట్టితీర్చనితల్లి
తల్లిగాదది మ్రాని పిల్లిగాని
పుత్రియవగుణంబు పొగడుచుండెడితల్లి
తల్లిగాదదిపల్కు బల్లిగాని
పొరుగిండ్లదిరిగెడి పుత్రినోంచనితల్లి
తల్లిగాదది చెడు నల్లిగాని
దబ్బరాడెడుకూఁతు దెబ్బవేయనితల్లి
తల్లిగాదూసర వెల్లిగాని
యిట్టితల్లికెన్నఁగ నల్లుఁడెవ్వఁడగునో
వాఁడుతలిదండ్రులనుమున్ను వదలవలయు ॥పుడ॥ 36.

సీ॥ తల్లిదండ్రులమాటఁ దగవినకుండినఁ
గూఁతురేయదివెట్టి కోఁతిగాక

అన్నదమ్ములతోడ నైకమత్యము లేని
కూఁతు రేయది వెట్టి కోఁతిగాక
మాటకుమా టాడి మంకుచేష్టలు చేయు
కూతు రేయది వెట్టి కోఁతిగాక
కనుసన్నతోఁ బనుల్ గావింపకుండినఁ
గూఁతు రేయది వెట్టి కోఁతిగాక
యిట్టికూఁతుల నొరులకు నిచ్చి తల్లి
యత్తగారిది తప్పని యనఁగ నేల ? ॥పుడమి॥ 37.

సీ॥ జంకకవిభునితో జగడమాడెడు పెండ్ల
మాలుగాదది నెత్తి వ్రాలుగాని
నగలకై విభునితోఁ దగనిమాటాడెడి
దాలుగాదది మూర్ఖురాలుగాని
ఏ వేళవిభునితో నెదురాడుచుండెడి
దాలుగాదది గర్వరాలుగాని
పతినిదావంచించి పరులనాసించెడి
దాలుగాదది నల్లతేలుగాని
ఇట్టి సతులున్న పతులకు నేమిసుఖము
కొడుకులొకపదిగల్గిన విడువవచ్చు ॥పుడమి॥ 38.

సీ॥ పతియె దైవంబంచు మతినెంచి సతతంబు
పూజించు కాంతయే పుణ్యచరిత
ధవుఁడె నాపాలిటి ధర్మదేవతయని
దండంబులిడు కాంత ధన్యచరిత

భర్తనాపాలిటి భాగ్యరాశియటంచు
భావించుకాంతయే భవ్యచరిత
తనప్రాణనాథుఁడే తనకుఁబ్రాణంబని
తలపోయుకాంతయే ధర్మచరిత
వేయికష్టంబులొందిన విభునిమాట
దాఁటఁజాలనికాంతయే దారయగును ॥పుడమి॥ 39.

సీ॥ ఇండ్లుమేడలుతోట లేర్పించియిమ్మని
విభునితోనవివేకి రభసమాడుఁ
బట్టుపుట్టముదెచ్చి పెట్టకకాదని
విభునితోనవివేకి రభసమాడు
భూషణంబులులేని దోషమేమనికేరి
విభునితోనవివేకి రభసమాడు
నింటబియ్యములేక యెట్లువండుదునని
విభునితోనవివేకి రభసమాడు
నిట్టియవివేకియుండిన యింటలక్ష్మి
యెట్టులుండునుమూదేవి యేడ్చుఁగాక ॥పుడమి॥ 40.

సీ॥ మణిమందిరంబైన మఱికుటీరంబైన
సమముగావర్తించు సద్వివేకి
పట్టుపుట్టంబైనఁ బ్రాఁతబట్టైనను
సమముగాలెక్కించు సద్వివేకి
అంబలైననుషడ్రసంబులైననుమది
సమముగానెంచును సద్వివేకి

దుఃఖంబురాఁగ సంతోషకాలమురాఁగ
సమముగాఁగడపును సద్వివేకి
ఇట్టిసువివేకిధరనేరి యింటనున్న
నిందిరాదేవివసియించు మందిరమది ॥పుడమి॥ 41.

సీ॥ తల్లిదండ్రికిమ్రొక్కి దనసతిఁబ్రేమించు
నురుగుణుండగు పురుషోత్తముండు
సతికినుత్తమమైన హితములేబోధించు
నురుగుణుండగు పురుషోత్తముండు
తరమెఱుఁగక భార్య తప్పఁజేసినఁగాచు
నురుగుణుండగు పురుషోత్తముండు
అవివేకియగుసతిఁ సువివేకిఁగాఁజేయు
నురుగుణుండగు పురుషోత్తముండు
ఇట్టిపతిఁగూడివర్తించు నింతితొల్లి
యెన్నినోములునోచునో! యెఱుఁగవశమె ? ॥పుడ॥42.

సీ॥ ప్రాహ్ణంబునను లేచి పతిపాదములవ్రాలు
పణఁతికిపసిడి కంకణములేల ?
అధిపునిపల్కుల కానందమొందెడి
కాంతకువజ్రాల కమ్మలేల ?
అతిప్రేమభర్తగాఢాశ్లేషమునఁదేలు
రమణికి రత్నహారంబులేల ?
పతిసేవ తనకు సద్గతియనియెదనెంచు
వనితకు దేవతార్చనములేల ?

భర్తసిరితోఁ బూజించు పద్మనయన
యిందిరా దేవియేయని యెన్నవచ్చు ॥పుడమి॥ 43.

సీ॥ కులకాంతవిడిచి యన్యులకాంతఁ గోరిన
పురుషుఁడునాపాలి పూర్వకర్మ
మద్యపానముచేత మతిచెడిమర్దించు
పురుషుఁడునాపాలి పూర్వకర్మ
వెసనింటగలసొమ్ము వెలవెలందులకిచ్చు
పురుషుఁడునాపాలి పూర్వకర్మ
మేవేళఁబగఁగొని యేడ్పించుచుండెడు
పురుషుఁడునాపాలి పూర్వకర్మ
మనుచువిసువక పతిసేవ నలరుచెలువ
కీర్తిమూఁడులోకంబుల నర్తనించు ॥పుడమి॥ 44.

సీ॥ అత్తతోజగడంబు లాడుచుండెడుబోటి
యాఁడుదే యది వెట్టిగాడిదయగు
మామబావలకును మాఱాడితిరిగెడి
దాఁడుదే యది వెట్టిగాడిదయగు
మందులనిప్పించి మగనిలోఁగొనునట్టి
దాఁడుదేయది వెట్టిగాడిదయగు
నింటిగుట్టును బొరుగిండ్లలోఁజెప్పెడి
దాఁడుదేయది వెట్టిగాడిదయగు
నిట్టిగాడిదయని దాని నెన్న నేల?
తల్లిదండ్రులతప్పని తలఁపవలయు ॥పుడమి॥ 45.

సీ॥ అత్తయుండినఁగదా యతివపుట్టింటికిఁ
బోయివచ్చుచునుండు పుణ్యమబ్బు
నత్తయుండినఁగదా యతివసంసారంబు
సాగించుటకు మేటి సాధనంబు
అత్తయుండినఁగదా యతివపుత్రులనెల్లఁ
బోషించుటకుఁగల్ప భూజమగును
అత్తయుండిన గదా యతివకిష్టాబ్ధిని
దేలిగట్టెక్కఁగఁ దెప్పయగును
అనుచుయోజించి యుత్తమురైనకోడ
లత్తగారినిసేవించి యలరవలయు ॥పుడమి॥ 46.

సీ॥ పరులపుత్రిక మనముఁ ఱుగుచొచ్చెనటంచు
సుతసమురాలుగాఁ జూడవలయు
నన్నమలంకార మారోగ్యమైశ్వర్య
మత్తకోడండ్ర కియ్యంగవలయుఁ
బనిపాటులెఱుఁగని పడఁతియైనను దానె
తిన్నగా నారీతిఁ దెలుపవలయు
హెచ్చుపెత్తనములనీయక కోడల
ట్టిట్టుపల్కినను దండింపవలయు
నట్టియుత్తమమైనట్టి యత్తగారి
బూజచేసెడికోడండ్రు పుణ్యవతులు ॥పుడమి॥ 47.

సీ॥ పలుగాకిచేడెకుఁ బతివ్రతయెదురైనఁ
గంటకంబుసరణిఁ గానవచ్చు

దాఁగ చెలువయుత్త మూఁగనఁగన్నచోఁ
గాలసర్పమువలెఁ గాఁచుచుండు
సతిమూర్ఖపుఁబడతి యుత్తమామలఁగన్న
నత్తపైఁబిడుగట్లు తత్తఱించు
లమిడివిధవశుచిత్వముగలస్త్రీఁగన్న
హేళనంబులుచేసి యొత్తిపొడుచు
నుత్తములకును నధములకుప్పునిప్పు
గలసినట్లుండుసఖ్యంబు గాంచఁగాను ॥పుడమి॥ 48.

సీ॥ ఉత్తమవనితకు నత్తమామలులేని
సంసారమేదుఃఖ సాగరంబు
అతిదయాశాలిని కాఁడుబిడ్డలులేని
యిల్లుగ్రచ్చల పొదరిల్లెయగును
భయభక్తిగలస్త్రీకి బంధువుల్లేకున్న
భవనంబుచూడ ఘోరవనమగును
రక్తిగలసతికి రాణింపులేనికాఁ
పురమూషరక్షేత్ర సరణియగును
ఇటులనెంచకతనప్రాప్త మింతయంచుఁ
గాపురముసేయుపొలఁతుక గాంచుఁగీర్తి ॥పుడమి॥ 49.

సీ॥ ఆఁడుబిడ్డలఁగన్న యతివలకెల్లను
నపకీర్తిగలుగక యలరువిధము
తనపుత్రి "కత్తకు దాసినీ"వనునట్టి
పరమధర్మము చెప్పి పనుపవలయు

మామలబావల మఱఁదులనుదులకు
నతివయునూఱు మాటాడకుండఁ
బతియె దైవంబంచు మతినెంచియాయింటి
సుతవలెనయమున సతియునుండ
న త్తవారికిఁగనమీఁద నత్తుఁ బ్రేమ
తల్లియింటికి సత్కీర్తి తనరునిజము ॥పుడమి॥ 50.

సీ॥ అత్తమామలమాట కడ్డమాడనికాంత
కాంతయేరతనాల దొంతిగాని
బావమఱఁదులకు బదులుపల్కనిబాల
బాలయేయది విరి గోలగాని
పతిసేవకెన్నంచుఁ బ్రొలుమాలనియింతి
యింతియేయది పూల బంతిగాని
పతిబంధువులఁ బ్రేమ భావించెడునతివ
యతివయేయుపరంజి ప్రతిమగాని
యిట్టిసద్బుద్ధిగలిగిన యింతితోడఁ
గూడుకొన్నట్టిపతికి వైకుంఠమదియె ॥పుడమి॥ 51.

సీ॥ వనితలుపదుమూఁడు వత్సరంబులుదాఁకఁ
దల్లిదండ్రులయాజ్ఞఁ దనరవలయుఁ
బదునాల్గుమొదలుగాఁ బతియాజ్ఞలకులోఁగి
మెలఁగిసత్కీర్తిని నిలుపవలయు।
సుతుఁడుయౌవనదశాన్వితుఁడైన, వార్ధకం
బునఁదనసుతు నాజ్ఞ మనఁగవలయు

నిట్టివారలులేని యింతులుత్తమ బావ
మఱందులన్నలయొక్క మఱుఁగుచేరి
ఇహమునందిచ్ఛమాని పరేచ్ఛనుండు
టర్హమగునొంటినుండఁగ నగునెసతికి? ॥పుడమి॥ 52.

సీ॥ పతిలేనిసతిదుష్ట పతియయ్యెనేనియు
చ్ఛుటులపరాక్రమ శాలినియగు
నత్తమామలుదానికదరుచుందురు బావ
మఱందులకెల్లను మానముచెడుఁ
దోడికోడండ్రకుఁ దొలఁగనిభూతమా
నాఁడుబిడ్డలకు దుఃఖాబ్ధియగును
ఇంటివారికిఁ గానియింతులఁదిరుగుచు
జంటవారలఁగూడ జగడమాడు
నిట్టికట్టిడిపుట్టిన యింటికత్త
గారియింటికిసపకీర్తి గలుగఁజేయు ॥పుడమి॥ 53.

సీ॥ పతిలేనిసతిగుణ వతియయ్యెనేనితా
నత్తమామలపూజ లమరఁజేయుఁ
బతిలేనిసతిగుణవతి యయ్యెనేనితా
బావమఱఁదులకు సేవచేయుఁ
బతిలేనిసతిగుణవతి యయ్యెనేని తా
నాఁడుబిడ్డలమాట కణఁగియుండుఁ
బతిలేనిసతిగుణవతి యయ్యెనేనితాఁ
బతి ప్రతిబింబంబు మతినెఱుంగు

నిట్టిసద్వృత్తిగలిగిన యింముసదన
రెండుచోటులనింపుగీర్తి నిరతము ॥పుడమి॥ 54.

సీ॥ పురుషుఁడులేనట్టి పొలఁతిసౌందర్యంబు
పలుకనిచిత్రంపుఁ బ్రతిమగతియు;
పురుషుఁడులేనట్టి పొలఁతివైభవమెన్న
వనదుర్గచంద్రికా వైభవంబు;
పురుషుఁడులేనట్టి పొలఁతివిద్యలుచూడఁ
జౌటవర్ధిల్లు సస్యముల తెరఁగ;
పురుషుఁడులేనట్టి పొఁలతిసంపదలెన్న
బాలునిచేతికృపాణమయగు;
నిట్టినిర్భాగ్యజన్మంబు లెత్తుటలు భ
వత్కృతముగాదువారి పూర్వకృతఫలమె; ॥పుడమి॥ 55.

సీ॥ పురుషుఁడులేనట్టి పొలతియుండంగరా
దుండెనేనియును దానుండుపథము
కామమనెడునంధ కారంబుదెగుటకు
జ్ఞానవైరాగ్యంబుఁ బూనిమదిని
మదమనుహస్తిని బ్రమందించుటకుహరి
స్మరణాంకుశముయోగ కరమునందు
ధరియించిసుఖదుఃఖ దములైనశునకంబు
లనుజేరనీయక మనఁగవలయు
నిట్టులభ్యాసమొనరించు నింతినీదు
సదనముంజేరుటబ్రమే ? సారసాక్ష ॥పుడమి॥ 56.

సీ॥ మందుమాగనికిచ్చి మఱపుగొందుననుచు
మదినెంచఁగానేల మగువలార !
కౌసల్యరత్నాంగి కన్నబిడ్డలకేడ్చి
విభులదండించిరే విమలలార !
దమయంతిద్రౌపది ధారుణీపుత్రిక
విపినముల్ తిరుగరే? విభులఁగూడి
చంద్రమతియు హరిశ్చంద్రునిమాటకై
కాలకౌశికునింటఁ గష్టపడదె ?
యిట్టిధర్మసూక్ష్మంబుల నెఱిఁగిమీరు
పతులసేవించిబ్రతుకరే పడఁతులార ! ॥పుడమి॥ 57.

సీ॥ పరపురుషునిగోరి పడఁతిశూర్పణఖ నా
సికనుగోల్పోలేదె ? క్షితితలమున
నౌరులసంతతికిఁ దానోర్వనిపనిచేసి
దుర్యోధనునితల్లి దుఃఖపడదె ?
గర్వమైశర్మిష్ట కవికూఁతునూతిలోఁ
ద్రోసియామెకుఁదానె దాసిగాదె ?
సవతిమత్సరముచే సత్యభామకలంగెఁ
బారిజాతసుమంబుఁగోరి, మఱియుఁ
బుడమిగూడనిపనిచేసి చెడినవారి
నెంచియోర్పునవర్తింప మించుఁగీర్తి ॥పుడమి॥ 58.

సీ॥ పరకాంతలనుగోరి పాడుగానేలయ
హల్యకైయింద్రుడు దేహంబుచెడదె ?

పతివ్రతలనుగోరు పనియొకారాదిలఁ
బాంచాలికై సింహబలుఁడు చెడఁడె ?
కోలఁదెఱుంగక కోయు కోరఁగ, దమయంతి
శాపాగ్నిదగ్ధుఁడై చచ్చిపోఁడె ?
మగనాలుగానున్న మైథిలిఁగొనిపోయి
రాముచేఁగూలఁడే రావణుండు
స్త్రీలకై ప్రాణమానముల్ చెఱుచుకొనక
మనసునిలిపిన మనసిజు నణఁపవచ్చు ॥వృడమి॥ 59.

సీ॥ కోపంబుమిక్కిలి పాపంబుగలహాని
రూపంబు సత్సుగుణాపహంబు
కోపంబుదారిద్ర్య కూపంబుమూఢప్ర
తాపంబు సంపత్కరాపనోది
కోపంబుముఖతీక్ష్ణ రూపంబుమితిలేని
తాపంబుదుర్యశ వ్యాపకంబు
కోపంబుచెడ్డకుఁ గాఁపురంబై మహా
టోపంబుగలిగించి రూపడంచు
నగ్నిలేక కోపంబు దేహమునుగాల్చుఁ
గోపమొడలినమేలైన గుణమునిలుచు ॥వృడమి॥ 60.

సీ॥ కోపంబుమదికి సంతాపంబుఁగలిగించుఁ
గోపంబుఘనతను గొంచెపఱచుఁ
గోపంబుసుజ్ఞాన దీపంబునార్చును
గోపంబుసాత్విక గుణముఁజెఱుచుఁ

గోపంబుశత్రుల కులమొనఁగూర్పించుఁ
గోపంబునరకాబ్ధిఁ గూలద్రోయుఁ
గోపంబు దేహంబుఁ గోలవిలేకయ కాల్చుఁ
గోపంబుహత్యలకు నెడమిచ్చుఁ
గోపమేశత్రువంచు నాకోపగుణము
విడువవలయును సదసద్వివేకులెపుడు ॥పుడమి॥ 61.

సీ॥ చదలనక్షత్ర సంచయమెంచఁగావచ్చుఁ
దవిలి శేషుని తలఁదట్టవచ్చు
నావలీవలిదరి కబ్ధినీదఁగవచ్చు
గాలినైననుబట్టి కట్టవచ్చు
నెఱ్ఱఁగాఁగాచిన యినుము మ్రింగఁగవచ్చుఁ
గార్చిచ్చువడి మూటగట్టవచ్చు
గిరులనచ్చనగుండ్ల కరణినాడఁగవచ్చుఁ
దెంపుగావసనాభిఁ దినఁగవచ్చు
మూఢమతులను సద్ధర్మమునమెలంగు
నటులఁజేయనజునకైన నలవికాదు॥ ॥పుడమి॥ 62.

సీ॥ పలుగాకిసతియైన పతిగౌరవముచెడుఁ
గూఁతురుచెడుగైనఁ గులముచెడును
జీడపురుగుచేరఁ జెట్టువొత్తముచెడు
నల్లిచేరిన మంచమెల్లఁజెడును
మనసునిల్పనివారి మానమెల్లనుజెడు
గొండెంబులాడినఁ గొంపచెడును

భుక్తిదప్పినయెడఁ బురుషుదేహముచెడు
సత్యంబుదప్ప యశంబుచెడును
నినుభజింపక కాలమెల్లనుగడపిన
జనముచావుపుట్టుకలలో మునిఁగిచెడును ॥పుడమి॥ 63

సీ॥ అంతఃపురాళితో మంతనంబులుచేటు
చెలిమియల్పులతోడఁ జేయఁజేటు
సరిగానివారితో సరసమాడుటచేటు
పరులఁజెఱుపఁదానె పడయఁజేటు
పాపబుద్ధులను జేపట్టిననగుఁజేటు
మూర్ఖునిస్నేహంబు మొదలెచేటు
జారచోరులచెంతఁ జేరుచుండుటచేటు
మద్యపాయులఁగూడ మఱియుఁజేటు
కానిగుణములనన్నింటిఁ గడకుఁద్రోసి
మెలఁగనేర్చినవాఁడె భక్తుఁడగునీకు ॥పుడమి॥ 64.

సీ॥ సారమెఱుంగనిచదువు వినుటరోఁత
వగలేనిబంటుసేవఁ గొనరోఁత
అతిలోభిఁదగ్గఱ నప్పుతీయుటఁరోఁత
కొండీనితోఁబగగొనుటరోఁత
తాటోటువారల దరిఁజేరుచుటరోఁత
కోళ్ళసాఁకెడివారి కొంపరోఁత
పోకువర్తులులేని పురుషునిపనిరోఁత
బుద్ధినిల్వనివాని పూజరోఁత

రోఁతనడతలవీడి నిర్బూతమతిని
బూజచేసెడివానిదే పుణ్యమంద్రు ॥పుడమి॥ 65.

సీ॥ భూపాలకునకుఁ బ్రజాపాలనమెకోర్కి
మంత్రికాలోచనా మహిమకోర్కి
ధరణిలోదాతకు దానమిచ్చెడుకోర్కి
చెడులోభికి ధనమార్జించుకోర్కి
కవులకునుత్తమ గ్రంథరచనకోర్కి
ఖలునకుఁగలహంబు గలుగకోర్కి
చోరులకితరుల సొమ్ముపైఁగోరికి
పలుగాకికితరుల వలచుకోర్కి
తాపసులకును నిర్మదిఁదలఁచుకోర్కి
కోర్కెలీడేర్పనీయొక్క గుణముగాదె ॥పుడమి॥ 66.

సీ॥ కాశికిఁబోవఁగాఁ, గర్మంబుదీఱునా
కాశికిబోవవే కాకులెపుడు
జలములఁగ్రుంక, రాఁజాలునా మోక్షంబు
జలములనుండవే జలచరములు
తపముచేఁదనువును దపియింపఫలమౌనె?
తలక్రిందుగ్రేలవే ధరఖగములు
వనబిలంబులనుండ వశుఁడౌనె దేవుండు
బిలములందుండవే యెలుకలెపుడు
ఇట్టి కష్టమౌవిద్యల నెల్లవిడిచి
బుద్ధినీయందునిలిపినఁ బొందుముక్తి ॥పుడమి॥ 67.

సీ॥ ఒరులకుఁ బైశత్రుత్వ ముంచకుండినఁజాలు
నుపవాసములునిత్య ముండినట్లు
పరులమనసునొవ్వఁ బల్కకుండినఁజాలుఁ
జతురతవేదముల్ చదివినట్లు
ఇతరులసొమ్మాశ్రయించకుండినఁజాలు
నోపికతోధర్మ మొసఁగినట్లు
వారువీరనిపర్వ వాఱకుండినఁజాలు
దివ్యతీర్థములకుఁ దిరిగినట్లు
చాడిమాటలనొకరిపై సాహసమునఁ
బెట్టకుండినఁజాల్ గుడుల్ గట్టినట్లె ॥పుడమి॥ 68.

సీ॥ ధనమున్న బంధువుల్ దనచుట్టునుందురు
లేకున్న రారుగా లోకులెవరు
ధనమున్న భృత్యులు తనయింటవర్తింత్రు
భువినిలేకున్న శత్రువులుహాగె
ధనమున్న నందఱు దనకుమిత్రులుధన
హీనతయైనచో హితమునున్న
ధనమున్నఁగాంతలు దన్నుఁబ్రేమింతురు
లేకున్నఁదలఁతురు కాకసముగ
నిట్టికలియుగధర్మంబు నెంచిప్రజలు
ధనమునద్వృత్తినార్జింపఁ దలఁపవలయు ॥పుడమి॥ 69.

సీ॥ తల్లితండ్రులుగల తనయులుసుఖులన్నఁ
బల్లోదుకష్టకారణమదేరు ?

పతిగల్గుసతిసుఖ వతియున్నసభఁగృష్ణ
పరిభవపడు వేళఁ బతులు లేరె ?
సుతులుగల్గినయట్టి సుదతులుసుఖులన్న
తల్లినిఁద్రుంపడే తపసిసుతుఁడు ?
అన్నదమ్ములుగల యతివలుసుఖులన్న
హింసింపఁడేచెల్లెఁ గంసుఁడును
కాలకర్మంబు గదిసిన వేళలందు
నెవ్వరునుగారునీకన్న నిందిరేశ ! ॥పుడమి॥ 70.

సీ॥ బొంకనేర్చినవానిఁ బొంతనుంచఁగరాదు
వంతాడుబంటుతో వాదరాదు
పొంచులువినువానిఁ బంచనుంచఁగరాదు
వంచనగలవాని నెంచరాదు
దొంగిలించెడివానిఁ దోడుపిల్వఁగరాదు
సింగిబింగిరివానిఁ జేర్పరాదు
తప్పుచేసెడివానిఁ గప్పిపుచ్చఁగరాదు
తనకుమించినసుతుఁ దలఁపరాదు
ఇట్టివారలఁగూడక యెల్లజనులు
సాధులనుగూడినీభక్తి సల్పుటొప్పు ॥పుడమి॥ 71.

సీ॥ ఖగములై యింద్రాగ్నులు గనివేఁడఁగమాంస
మీయఁడేశిబివారి కిష్టమతిని
సురపతికపటభూసుర వేషమునవేఁడఁ
దనప్రాణమావిగో చనుఁడొసఁగఁడె ?

వృత్రవధార్థమై యేగిసురల్ వేఁడఁ
దన దేహమివ్వఁడే తగఁ దధీచి
బర్హికేతనుఁ గృష్ణ పార్థులుద్విజరూప
మున వేఁడ నతఁడర్ధ తనువునీడె?
ఇట్టివారలచరితము లెల్లఁ దెలిసి
మాటనిలుపంగవలయును మానధనుఁడు॥ పుడమి॥ 72.

సీ॥ కడుఁ బ్రయత్నము లేక కనలేరుపున్నంబు
గడియలోఁ బాపంబుఁ గానవచ్చు
నతిప్రయాసమునగా కర్థంబుదొరకదు
నిమిషంబులో లేమి యమరవచ్చు
బహుకాలమునఁ గాని పడయదు సత్కీర్తి
యపకీర్తియుఁ క్షణ మందె వచ్చు
జిరకాలమగుఁ గాని చెట్లువృద్ధికిఁ దేఁగ
ఖండింపఁ గానొక్క గడియచాలు
సులభమని తుచ్ఛకార్యముల్ నలయుకంటెఁ
గష్టపడియైన నిసుమదిఁ గాంచవలయు ॥ పుడమి॥ 73.

సీ॥ దయయు సత్యము లేని ధరణీశు రాజ్యంబు
ముంగోపియగునట్టి ముని తపంబుఁ
బెనులోభియైనట్టి ధనపతిభాగ్యంబుఁ
బతివ్రత లేనట్టి భవ్యగృహముఁ
బుత్రసంతతిలేని పురుషుని వంశ మిం
ద్రియలోలుఁడగు వాని దీర్ఘవ్రతము

గురుభక్తిలేనట్టి వరమహామంత్రంబుఁ
బతిభక్తిలేనట్టి పడఁతివ్రతము
నెట్లుచూచిననిష్ఫలం బిలనటంచు
వృద్ధిఁబొందెడిమార్గ మూహింపవలయు ॥పుడమి॥74.

సీ॥ సత్యమాడుటకంటె స్వచ్ఛమౌవ్రతమెద్ది ?
యనృతంబుకంటెఁ గీడరయనెద్ది ?
అవివేకమునకంటె నంధకారంబెద్ది ?
సువివేకమునకంటె జ్యోతియెద్ది ?
పటుకోపమునకంటెఁ బరఁగశత్రువదెద్ది ?
శాంతముకంటె సత్పతియదెద్ది ?
సత్కీర్తికంటెను సత్యలోకంబెద్ది ?
యపకీర్తికంటెను దపనమెద్ది ?
అనుచుయోచించి యిదియెల్ల నాత్మనెంచి
పుణ్యవర్తనములనుండఁ బొందుయశము ॥పుడమి॥75.

సీ॥ అపరంజిపుట్టదే యమరగనులయందు
ముత్తెంబుపుట్టదే నత్తయందు
మృగమందుఁబుట్టదే యెనయంగఁగస్తూరి
పద్మంబుపుట్టదే పంకమందు
నిలఁదే నెగల్గదే యీఁగజాతివలనఁ
బురుగులందునఁ బట్టుపుట్టలేదె
శిలలందుఁబుట్టదే చెలువైనవజ్రంబు
తరువులఁబుట్టదే దావవహ్ని

సచ్చరిత్రుఁడు పుట్టఁడే కుచ్చితునకుఁ
గులముఁజూడంగ నేల సద్గుణముగలుగ ॥పుడమి॥ 76.

సీ॥ పసిఁడియిత్తడియొక్క పగదినుండిన నేమి ?
యొరపెట్టిననునిజ మూలుకొనదె
వెండితగరమొక్క విధమునుండగ నేమి ?
నతికిననలుకున నరయఁబడదె ?
యంచకొంగయునొక్క యాకృతినున్నఁ బాల్
నీరువేర్పఱచుచో వేరుపడదె ?
కోకిల కాకంబు లేకరీతిగనున్నఁ
బల్కులరీతి వేర్పఱుపఁబడదె ?
జ్ఞానులజ్ఞానులొకలీలఁ బూనియున్న
నేమి? మహిమవలన వారలెఱుఁగఁబడరె ॥పుడ॥ 77.

సీ॥ పాలవెల్లినిబుట్టు బాలచంద్రునిమేనఁ
బొలుపుగానొకమచ్చ కలిగెఁగాదె
సర్వభూతలభార నిర్వాహియగుభోగి
పతికర్ణహీనుఁడై పరఁగలేదె
మూఁడుజగములకు ముఖ్యుఁడౌ దేవేంద్రుఁ
డరయ మేహాండుఁడై యమరలేదె
పావనుఁడౌనగ్ని భట్టారకుఁడుసర్వ
భక్షకుఁడనుపేరఁ బరఁగలేదె
యెట్టివారికినొకనింద పుట్టుచుండు
సకలజనసమ్మతిగనుండు చతురుఁడెవఁడు॥పుడమి॥ 78.

సీ॥ అతిశుచిత్వంబొప్పు నతఁడగ్ర కులజుండు
వంశపావనుఁడైన వాఁడెసుతుఁడు
ఆత్మఁగన్గొనఁజేయు నతఁడెసద్గురుమూర్తి
తగవుదీర్చెడివాఁడె ధరనుబెద్ద
పాత్రమెఱిఁగియిచ్చు ప్రాజ్ఞుండెవితరణి
యాడితప్పనివాఁడె యవనిఁబ్రభుఁడు
ధరణినర్థులఁబ్రోచు వరుఁడెసంసారి ని
యతచిత్తుఁడగువాఁడె యతివరుండు
ఉత్తములువీరు క్షితి కుపయోగపరులు
ఇతరమనుజులు సామాన్యులెంచిచూడ ॥పుడమి॥ 79.

సీ॥ అల్పునకొనరించు నట్టిమేలెంచంగ
నడవిఁగాచిన వెన్నెలగునిజంబు
చపలాత్మునకుఁజేయు సౌఖ్యంబులెన్నఁగాఁ
గోఁతికిఁదలఁటుప్పు రీతియగును
మంచిబుద్ధివచించి మకురులఁదీర్పుట
పాడింటదీపంబు పరఁగినట్లు
ద్రోహులరక్షింప దొరకొనుటెల్ల సా
గరమందుఁనింగువఁ గలుపునట్లు
యెడ్డవారికినెంచెదు హితముబూడి
దందుఁ బన్నీరుపోసిన ట్లగునుగాదె ॥పుడమి॥ 80.

సీ॥ మదగజవితతికిఁ గొదమసింగ మొకటి
చాల దేలంఘించి సంహరింప
సారంగములపైకి శార్దూల మొకటైనఁ
జాల దేచెలరేఁగి సంహరింపఁ
బన్నగంబులపైకిఁ బక్షీంద్రుఁడొకఁడైనఁ
జాలఁడేస్సైకొని సంహరింప
మార్జాలములపైకి మఱిసారమేయంబు
చాల దేయొకటైన సంహరింప
నిట్టు లసహాయ శూరుఁడై నట్టివాఁడొ
కండుచాలఁడెశత్రుల కడిమినడఁప ॥పుడమి॥ 81.

సీ॥ పాముపిల్లలతెచ్చి పాల్పోసి పెంచిన
విడుచునే కోఱల విషముకొంత
వేఁపవిత్తులు తేనె వేసియూరఁగఁబెట్టఁ
జెడిపోవునే దాని చేదుకొంత
వెలలేనిపరిమళాదులు పూఁతపూసిన
నుల్లివాసనపోనె యుర్విఁగొంత
నల్లేరుకాడపై బెల్లంబుమెత్తింపఁ
దొలఁగిపోవునె దాని దురదకొంత
బుద్ధిమంతుండుజడునకు బుద్ధివచ్చు
గతులుదెల్పినసద్బుద్ధి గలుగఁగలదె; ॥పుడమి॥ 82.

సీ॥ గంధగజముదిడ్డి సందుఁబుదూఱునే
ధీరుండువిడుచునే దృఢగుణంబు

గోదమసింగము లేళ్ళ గుంపులైఁగవియునే
యధికుఁడు చొచ్చునే యల్పమునకు
ఘనతసరోవరంబున నీఁదురాయంచ
చేరునే గుంటల నీరుఁద్రావ
మందారమకరంద మధురమానెడు తేటి
చేరునే యుమ్మెత్త చెట్లకడకు
వసుధలో సద్గుణ సంతతుండైన
పురుషుఁడోపునె దుర్గుణంపుఁబనులకును ॥పుడమి॥ 83.

సీ॥ వానరంబున కేల వజ్రకిరీటంబు ?
చెవిటికి సంగీత రవమదేల ?
గార్దభంబున కేల కల్లె ? ఐహికసుఖ
సంగతమతికి మోక్షసుఖమేల ?
అంధుని సొగసున కద్దమేల ? జగతి
ఖలునకు సద్ధర్మ కార్యమేల !
మార్జాలమున కేల మాఘపురాణంపు ?
కుత్సితునకు మదిఁ గూర్మియేల ?
ధరఁ బ్రసిద్ధులకొప్పిన సరణులెల్ల
జడులకబ్బిన గేలికాస్పదముకాదె ॥పుడమి॥ 84.

సీ॥ వంశంబు నిలుపని నరకుమారుండేల?
కాలంబునకు లేని కలిమియేల ?
దయయు శాంతము లేని ధరణీశు కొలువేల ?
మతినూహ లేనట్టి మంత్రియేల ?

పూర్ణేందుముఖి లేని భూరిమందిర మేల ?
హితములేనట్టి స్నేహితమ దేల ?
ఒకరిసంపదఁజూచి యోర్వనిగుణ మేల ?
ధర్మంబునకుగాని ధనమ దేల ?
దుష్టగుణములు దొలఁగంగఁ ద్రోసి మోక్ష
సరణిఁజూపంగ లేని సద్గురుఁడిఁ కేల ॥పుడమి॥ 85.

సీ॥ మహిలోనసౌందర్య మన్మథుఁడగువాని
కతికురూపయయిన యతివఁగూర్చుఁ
క్షితిలోనసౌందర్య వతియైన యువతికి
వికలాంగుఁడగునట్టి విభునిఁగూర్చుఁ
సకలధర్మజ్ఞాన సత్యచారిత్రుని
ధనహీనుఁడగు దరిద్రునిగఁ జేయు
నతికఠినుండైన యవివేకి కిహమందు
సకలసంపదలు హెచ్చంగనిచ్చు
బ్రహ్మవ్రాసినవ్రాలని పలుకరాదు
నరులప్రారబ్ధకృతమని యెఱుఁగవలయు ॥పుడమి॥ 86

సీ॥ ధనికినాభరణంబు దాక్షిణ్యముండుట
విద్యకాభరణంబు వినయముంట
వనితకాభరణంబు పతిభక్తివెలయుట
యింటికాభరణంబు లెనయసుతులు
తల్లికాభరణంబు దనయులసద్బుద్ధి
యతులకాభరణమా నమితశమము

నరులకాభరణమా నొడులకునుపకృతి
చెట్లకాభరణంబు చెలఁగుఁబండ్లు
ప్రతిదినంబునునిన్ను సద్భక్తితోఁడ
గణనసేయంగ సకలాభరణములగును ॥పుడమి॥ 87.

సీ॥ వనితలహృదయంబుఁ గనఁజాలకయెగాదె
త్ర్యంబకుండాగంగఁ దలనుదాల్చె
కాంతలమర్మముల్ కానరాకయెగాదె
పడతివాక్కుననుంచెఁ బద్మభవుఁడు
అతివలచిత్తంబు లరయజాలకకాదె
యురమునశ్రీలక్ష్మి నుంచెహరియు
నింతులభావంబు నెఱుఁగఁజాలకకాదె
సతినరుంధతి వసిష్ఠమునిగాచె
నెంతపతిభక్తి గలిగిన నింతివిభుఁడు
చెంతనుంచుట ధర్మంబు సృష్టిలోన ॥పుడమి॥ 88.

సీ॥ తగురీతిదానంబు దనరకుండెడిగీము,
గీముగాదది పెనుబాముగాని;
జననీజనకులకు సౌఖ్యమొంచనిబిడ్డ,
బిడ్డగాఁదిక మట్టిగడ్డగాని;
పతిమాటకడ్డంబు పలికినొప్పించునా,
లాలుగాదది నల్లతేలుగాని;
సాధుసజ్జనబంధు జనులకీనిధనంబు,
ధనముగాదద్ది యింధనముగాని;

హెచ్చుభక్తిని మిమ్ముఁ బూజింపఁ జేని
నరుఁడుగాఁడాతఁ డరయవానరుఁడుగాని ॥పుడ॥ 89.

సీ॥ కందురానినునాథుఁ డందురానన్నేల
కున్ననీకున్నతి యొప్పగాదు
బల్కవానీదయఁ జిల్కవానామెడఁ
జుల్కగాఁజూడకే సుభగమూర్తి
కానరాదయనఁలో కానరామానుజ
కానరానీవంటి దీనవరదు
నెంచరానన్ను బాలించరానా మొఱా
లించరా నిన్ను మెప్పించనేర
వంచనగుణంబుమాని మన్నించుభువిని
నిష్ఠురోక్తులిఁకేల రా నీకునాకు ॥పుడమి॥ 90.

సీ॥ వద్దురాకోపంబు రద్దురానీకీర్తి
యిద్ధరాస్థలిశాంతమే ఘనంబు
కంటివానా మొఱల్ వింటివామిక్కిలి
తుంటవానేనేమి యంటినన్ను
నిందురానీమూర్తిఁ గందురాకనుచునే
నొందగానట్టి నీయందుఁజొత్తుఁ
బిలుతురానిన్ను నే దలఁతురాహరియంచు
నిలుతురానీభక్తి గలతలమున
సకలవిధముల నీనామ సంస్మరణమె
జీవనమ్మయ్యె నీయరా జీవముక్తి ॥పుడమి॥ 91.

సీ॥ వంచనలేలమన్నించి నామొఱనాల
కించి రక్షించు విరించిజనకి
మించునాభవములఁ బ్రమించవేబిడ్డయ
టంచుభావించవే యంచితాంగ
దోషమాజన్మ విద్వేషమాయింత
విశేషమానాకోడ భాషలాడ
విపులరాగంబుచేఁ జపలురాలై తిని
గృపణురాలనక రక్షింపనిపుడు
వచ్చికనులార దర్శన మిచ్చినన్నుఁ
గాచి కడతేర్ప సత్కీర్తి గల్గునీకు ॥పుడమి॥ 92.

సీ॥ వసుదేవసుతుఁడె నావాంఛితంబీడేర్చు
ననిచూచుచుందునే ననుదినంబుఁ
బశుపతిసఖుఁడె నాపాలిదేవుండని
యనిశంబునమ్మితి నాత్మలోన
నందతనూజుండె నను బ్రోచుదొరయని
నమ్మియుందును నామనంబునందు
లక్ష్మివిభుండునన్ రక్షింపఁగలఁడని
నిత్యంబుపూజించి నెగడుచుందు
నిట్లునమ్మినదాననే సింధిరేశ
పక్షివాహనమెక్కి ప్రత్యక్షమగుము ॥పుడమి॥ 93.

సీ॥ ఏలరాయీజాగు లేలరా నేఁదాళఁ
జాలరాననునేల వేలదేవ

వింటి నీకీర్తి గన్గొంటి నీమూపు నీ
కంటె దేవుండు లేదంటినాకుఁ
గోపమానేఁ జేయు పాపమా యిదియేమి
తాపమా యీమనస్తాపమేమి
మంటిరా యీభువి నుంటిరా నినువేఁడు
చుంటిరా నన్ను బ్రోవు మంటిరామ
వలదుకోపంబు నాచేయి వదలవలదు
పద్దువిడిభవరోగంబుఁ బాపవయ్య ॥పుడమి॥ 94.

సీ॥ పరిపరిగతులనిట్ల ప్రార్థనజేసినఁ
బలుకకయుంటనా పాపమేమొ
కరములుమోడ్చినేఁ గరమర్థిమొక్కఁగ్రీ
గంటఁజూడవిది నాకర్మమేమొ
భక్తపాలననిన్ను భజనజేసెడినాడు
భవముఁబాపనిది దౌర్భాగ్యమేమొ
దొడ్డదేవుండని దోసిలొగ్గినఁగడ
ద్రోసిపోయెడిది నాదోషమేమొ
నిన్నుదలఁచుచుదోషముల్ నెట్టికొంటిఁ
దుదకుదోషంబులేదు నిర్దోషురాల ॥పుడమి॥ 95.

సీ॥ కమలలోచననేను గాపురంబెఱుఁగను
నీకాపురమునందె నిలిచినాను
బతితపావననేను బనిపాటులెఱుఁగను
నీసేవచేయుచు నిలిచినాను

బరమపురుషయెట్టి పాపంబులెఱుఁగను
నిన్నె తలంచుచు నిలిచినాను
గోదండపాణియే కోరిక లెఱుఁగను
నినుగోరికిటిమీద నిలిచినాను
ఇట్లు నేనుండ నీవునా యెడలఁగొంచె
మైన దయయుంచకుండుట న్యాయమయ్య! ॥పు॥ 96.

సీ॥ వరదరాజమదీయ వాంఛలుదీఱఁగా
నిన్నుజూచెడిభాగ్య మెన్నఁడయ్య ?
శేషాహిశయన సంతోషంబుతోడనీ
యొప్పురూపముగాంచు టెప్పుడయ్య
అలనాఁడు ద్రుపదజాహల్యాదులను బ్రోచు
ప్రేమనాపైఁగొంత పెట్టుమయ్య ?
మున్నునాధ్రువుని సముద్ధరించినయట్లు
నన్నుమన్నించు టెన్నాళ్ళకయ్య ?
అట్టివారల రక్షించుటరుదుగాదు
నన్నురక్షింప నీకీర్తి యెన్ననిజము ॥పుడమి॥ 97.

సీ॥ కొన్నాళ్ళుతనతల్లి కుక్షిలోఁబిండమై
మూత్రాదులందున మునిగియుండు
జనియించియొకకొన్ని సంవత్సరంబులు
బాలుఁడై మూర్ఖతత్పరతమెలఁగుఁ
గాముకుండై కొంతకాలంబు యౌవన
కాంతలరతికేళిఁ గడపుచుండుఁ

బుత్రపౌత్రులఁగని పొక్కుచుఁగొన్నాళ్ళు
కౌమారదశభ్రాంతి గలిగియుండు
వార్థకంబునఁదనువెల్ల వణఁకుచుండు
నిట్లు వర్తించునరుఁడెట్లు నెఱుఁగునిన్ను ॥పుడ॥ 98.

సీ॥ అండపిండముల బ్రహ్మాండంబుననునీవె
బ్రహ్మాండముననున్న బయలునీవె
విష్ణుదేవుండునీవే యీశ్వరుఁడునీవె
యజుఁడునునీవె కృతాంతుఁడీవె
సూర్యచంద్రులునీవె సురలు శ్రుతులునీవె
యబ్ధులన్నియునీవె యనలుఁడీవె
నీకుక్షిలోపల నిఖిలంబుపుట్టుచు
నడఁగుచునుండు నెప్పుడుమహాత్మ
నీవుస్థూలసూక్ష్మాతీత నిర్మలుఁడగు
సుస్థిరుఁడవంచు మదిలోనఁజూడఁదలఁతు ॥పుడ॥ 99.

సీ॥ అణురేణుపరిపూర్ణు డగుచునుండెడివాఁడు
సోమసూర్యులను చక్షువులవాఁడు
నిత్యంబుసత్యమే నెఱపుచుండెడివాఁడు
నిత్యకల్యాణుఁడై నెగడువాడు
పాలమున్నీటిలోఁ బవ్వళించెడువాఁడు
పాదంబులనుగంగఁ బడయువాఁడు
ఉరమునందునలక్ష్మి నొప్పుచుండెడువాఁడు
పక్షివాహనమెక్కి ప్రబలువాఁడు

నాభినలువనుగన్న యనాదివాఁడు
దీనకరివెుఱవిని ప్రోవఁ దవ్వురువాఁడు
ఉర్వివళ్ళివేఁడు పురమందుండువాఁడు
వనితనరసాంబనేపుడు గానఁగలవాఁడు॥ 100.

సీ॥ శ్రీరంగపురమునఁ జెలఁగినేఁజూచిన
నచ్చటనీరూప మమరియుండెఁ
గాంచీపురంబునఁ గరమూర్తిఁజూచిన
నచ్చటనీరూప మమరియుండెఁ
గుంభకోణంబునఁ గొమరొప్పఁజూచిన
నచ్చటనీరూప మమరియుండె
రామేశ్వరంబున రంజిల్లఁజూచిన
నచ్చటనీరూప మమరియుండె
నెచ్చటెచ్చటఁజూచిన నచ్చటచట
నెచ్చునీముచ్చటలె గానవచ్చెనయ్య ॥పుడమి॥ 101.

సీ॥ వరదరాజానేను వర్ణించుపలుకులు
వజ్రహారమునీకు వసుమతీశ
విష్ణరశ్రవనీకు విన్నవించువినుతి
మకరకుండలములు మానివంస్య
అమరవందితనిన్ను నాశ్రయించెడుభక్తి
హస్తకంకణములో యంబుజాక్ష
పరమపురుషనేను బఠియించుపద్యముల్
పచ్చలపతకముల్ పద్మనాభ

ఇట్టిభూషణములచేత నింపొనర్చి
భక్తితోఁ దులసీదళార్పణముచేతు ॥పుడమి॥ 102.

సీ॥ హరినీదుక్ర్తన యనుకుఠారమున న
జ్ఞానకాననమును నఱుకఁగంటి
రామనీసేవయను రవిదీప్తిచేతనా
కామాంధకారంబు గడవగంటి
నచ్యుతనీపూజ యనునావచేనాదు
దుఃఖాబ్ధియవలీలఁ దాలఁగఁగంటి
నవ్యయనీనామ మనుసుధఁజవిగొని
దేహతాపంబును దీర్చికొంటి
నిన్నుఁగనుఁగొంటినితరంబు నెన్నకుంటిఁ
దొంటినాభాగ్యమంటినో తోయజాక్ష ॥పుడమి॥ 103.

సీ॥ అండపిండాండబ్రహ్మాండభాండములెల్ల
నిండియుండెడినీకు దండమయ్య
సోమభాస్కరులు చక్షుద్వయంబులగు బ్ర
హ్మాండనాయక నీకు దండమయ్య
ఉరమందుశ్రీలక్ష్మి యొనరనాభినిబ్రహ్మ
తనరుచుండెడినీకు దండమయ్య
ఉదరమందఖిలంబుఁ గుదురుగానుంచిన
చండాంశుకులదీప దండమయ్య
దండమూర్తివినీకిదే దండమయ్య
దండితారాతినీకిదే దండమయ్య ॥పుడమి॥ 104.

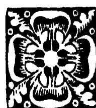
సీ॥ మరకతాదసురత్న మణికిరీటముదాల్చు
మస్తకంబునకిదె మంగళంబు
శంఖసుదర్శనశార్ఙ్గ ఖడ్గగదాధ్ర
మహితచతుర్భుజ మంగళంబు
శ్రీవత్సకౌస్తుభ శ్రీవనమాలలు
రంగారు నెదకును మంగళంబు
జగములరక్షింప జాహ్నవిఁ బుట్టించు
మండనాంఘ్రులకును మంగళంబు
మకరకుండలధర నీకు మంగళంబు
మందరాచలధర శుభమంగళంబు
పుడమివల్లి వేడు పురాఢ్యభూరియశము
సుదతిసరసాంబరతుకా శోభనంబు॥ 105.

సీ॥ లాలిమన్మథరూప లాలిసత్కులదీప
లాలివివాహ వినీలదేహ
లాలిలోకాధార లాలిశుభాకార
లాలికనకచేల లీలబాల
లాలిఖండితవాలి లాలిదయాశాలి
ఖరదూషణకులాళి హరణకేళి
లాలిరావణనాశ లాలిహృషీకేశ
లాలిభవవిభంగ లక్షణాంగ

గీ॥ లాలిలక్ష్మణాగ్రజ సీతలోలలాలి
లాలిబుధనుత సద్గుణశీలలాలి

లాలిశ్రీవల్లి వేద్పుర పాలలాలి
లాలినరసాంబనుతనీకు లాలిలాలి 106.

సీ॥ అతిభక్తినరసాంబ యనునామెచెప్పిన
సీసముల్ విబుధులు చిత్తగించి
యతిగణప్రాసంబు లెఱుఁగనినాతప్పు
లెంచకమీరు మన్నించరయ్య
ఏజన్ములైనను నెపుడునీశతకంబు
భక్తితోవ్రాసిన బఠఁగఁజదివి
వినినవారలకెల్ల విహితార్థహితబుద్ధి
యాయురారోగ్య భాగ్యములువంశ
వృద్ధియగునట్లు హరివరంబిచ్చుగాత
మెంతయుశుభాతిశయములు హెచ్చుగాత
మిర్విపల్లివేదు పురమందుండునట్టి
వరదరాజులకృపచేత నరులకెపుడు॥ 107.

ఓం.

శ్రీ కోదండరామచంద్రాయనమః.

వరదరాజసంకీర్తనలు.

సీ॥ శ్రీవిఘ్నరాజ నేఁజేయువిన్నపములు
మదినుంచివిఘ్నముల్ మాన్పుమయ్య

ముక్కంటిపట్టినా మ్రొక్కెడిమ్రొక్కులు
కనులారఁగనినన్ను గావుమయ్య

గజముఖనీకృతుల్ గానంబుచేసెద
వీనులారఁగనీవు వినఁగదయ్య

మూషకవాహన ముందునిన్ సేవింపఁ
గొఱలేకపనులొనఁ గూడునండ్రు

గీ॥ సిద్ధవరులనురక్షింపఁ జెలఁగినీవు
భువిశిలాపురంబందునఁ బొందుగాను
దాసులొనరించు నతుల ముదముగనంది
గరిమ వరసాంబఁబ్రోవుమా గౌరిపుత్ర ॥

విఘ్నేశ్వర కీర్తన.

రూపకము—భైరవి.

పల్లవి.

శ్రీపార్వతివరనందన సేవించెదబుధచందన

అనుపల్లవి.

నాపాపములనుబాపుము నాపైఁగరుణనుజూపుము ॥శ్రీపా॥

చరణములు.

లంబోదరగజముఖ ఫాలాంబకసుత మిమ్ముఁగనిరి
అంబుజాసనాదులునన యంబునభీష్టములమనిరి ॥శ్రీపా॥
మూషకవాహనభక్తుల దోషములనుదుడిచి సం
తోషుఁడనై నన్నేలిన దోషరహితుఁడందురునిను ॥శ్రీపా॥
శిలలపురనివాస దేవ సలలితమృదుభాషరావ
చిలువలజందెముధరించి చెలువుగనరసాంబనేల ॥శ్రీపా॥

సరస్వతి ప్రార్థన.

సీ॥ వాణిపుస్తకపాణి వనజసంభవురాణి
గీర్వాణి బంభరకేశవేణి
బాలేందుముఖిపుష్ప బాణునగ్రజుసఖి
వికచాబ్జనేత్రి పవిత్రగాత్రి
ఇంతియానవిజిత దంతిదేహసువర్ణ
కాంతిసౌందర్య భాగ్యములదొంతి
అంబవాక్సతిశారదాంబ ధాతపదాబ్జ
భృంగసత్సాంగాంత రంగనిలయ

గీ॥ ధాతవా తెరనుండెడి ధన్యవీవు
విష్ణు దేవునికోడలా విద్వత్ప్రోడ
భారతీనిన్నునామదిఁ బ్రస్తుతింతు
నంతరంగంబులోనుండు మమ్మెయెపుడు ॥

కీర్తన రూపకము.

శ్రీ రాగము.

వనజాసనవనితానిను గొనియాడినవినవేలనె
అనయముమనమున వేఁడిన వినఁజాలవో కనఁజాలవో
మనఁజాలనె నను బ్రోవవె ॥వన॥
ఏణీలోచన పల్లవపాణీ యలినీలవేణి
వీణాపుస్తకపాణీ పాణీశుకవాణీ గీర్వాణీయజురాణీయో
॥వన॥
సారసదళనేత్ర సరసాంబస్తోత్రపాత్ర
శారదసితగాత్రశ్రుతి సారామలశాస్త్రాదిక సారాఖిల
వాగ్విలసని ॥వన॥

విఘ్నేశ్వర స్తుతి.

భైరవి.—రూపకము.

రారావిఘ్నేశ నను రక్షింపుముభవనాశ
రారాగిరిజాకుమార రామేరుసమానధీర
ఏరానాదోసములను వేగమెతునుమాడినీవు
రారారా వేసిపీడఁ బోరానీపాదమాన ॥ రారా॥

సరస్వతీ స్తుతి.

అంబాయిటురావెశార దాంబానన్బ్రోవవే
అంబుజాక్షుఁగూడిరావె యంజలిగావింతునీకు
గంభీరంబుగవీణను దంబురఁదాళముమీటుచు
జంభారివినుతనాహృద యంబున నుండంగవేగ ॥అంబా॥

కృష్ణ స్తుతి.

మాధవయిటురారా నా మనవినిచేకోరా
యాదవకులభూషణనే నీదరిఁజేరితినిప్పుడు
వాదభేదమేలయ్యాయ శోదతనయమేలాయిది
మోదమలరగరుడునెక్కి మోహనాంగిలక్ష్మిఁగూడి
॥మాధవ॥

శివస్తుతి.

కింకరజనములఁబ్రోవను బంకజాక్షుసఖుఁడటంచు
వంకరదైవములవేఁడి వాంఛలనేనడుగఁబోను
శంకరనినునెఱనమ్మితి శర్వాణినిగూడినాదు
సంకటములఁద్రుంపుము నర సాంబనురక్షింపుమనుచు
॥రారా॥

కీర్తన ఆది.

(ఆరెనయ్యావలె)

రారగోపాల రక్షించుసురపాల
ఇటురమ్మా యదువంశబాల

ఘోరకలుషనిర్మూల కాంచనచేల
సిరివరభక్తపాల కరుణించకున్న మేల
కరిపాల విడఁజాల యీజాల మిఁక నేల ॥రార॥
మానవాధీశ మంజులమృదుభాష మణిభూష దనుజవిశోష
మనసిజవేష మామణిపోష
మానకకావుశ్రీశ మర్యాద జగదీశ !
మునితోష మోహినివేష హృషీకేశ సర్వేశ ॥రార॥
వాసవమిత్ర వామనచారిత్ర వసుదేవ దేవకిపుత్ర
పశుపతిస్తోత్రపాత్రి పావనచరిత్ర
పద్మాలయకళత్ర నరసాంబనుతపాత్ర
సుచరిత్ర సురమిత్ర మునిస్తోత్ర మోహనగాత్ర ॥రార॥

నామావళి — సావేరి.

వరములియ్యవమ్మ వారిజాక్షినీవు వనజాసనుని వనితనేను గోరు ॥వరము॥
భక్తితోడనిన్ను బాడువాగలకు ముక్తినిత్తువమ్మ మోహనాంగినీవు ॥వరము॥
సుందరాంగియరవిందనేత్రనీకు వందనంబులిదె డెందమలరఁ గోరు ॥వరము॥
గురులక్ష్మనాథు కోడలైననీవు నరసాంబవాక్కు మెఱపించిసాక్కు ॥వరము॥

లక్ష్మీదేవి ప్రార్థన.

సీ॥ క్షీరసాగరపుత్రి వారిజాయతనేత్రి
వనజాసననుత పావనసుగాత్రి
నీలనీరదవేణి నిరుపమకల్యాణి
తరుణాబ్జపాణి దైత్యారిరాణి
చంద్రబింబానన చంద్రునిసోదరి
కుందకుట్మలదంతి కోమలాంగి
హరివక్షమునవోల లాడుచుండెదుబోఁటి
పచ్చవిల్తునిగన్న పద్మగంధి

గీ॥ కలిమిబలిమినినోన గూర్చుకంబుకంఠి
గిరిజవాణులతోనాడు సరసిజాత
నీకుసాష్టాంగదండంబు నేనొనర్తుఁ
గరుణనన్నేలుకోనవమ్మ కన్నతల్లి॥

కీర్తన—రూపకము ఫీల్.

ఏమనినేవిన్నవింతు నిందిరాదేవీజననీ
సోమునిసోదరివి కరుణఁజూడవేలనే జననీ ॥యేమని॥
మానినినీవిపుడునన్ను మఱచితేలనే జననీ
దీనపోషణియింకనాకు దిక్కులేరుగా జననీ ॥యేమని॥
చాలఁగానేవేఁడినాను జాలమేలనే జననీ
పాలవెల్లి పట్టినాచే పట్టిప్రోవవే జననీ ॥యేమని॥
సరసిజదళనేత్రినిన్ను సన్నుతించెదజననీ
నరసాంబపూజితా ఆనందదాయకిజనని ॥యేమని॥

నామావళి ఆదితాళము.

శ్రీరాగము.

ఆదిలక్ష్మినీ వాదరింపవమ్మ భేదమెంచి తెనామీఁదభరింప
లేను ॥ఆది॥

ఆదివిష్ణువక్షమందునుండు శ్రీద సాధుసజ్జనులను సంతసింపఁ
జేయరాద ॥ఆది॥

కోమలాంగినీకుఁగోపమేలనాపైఁ గామితార్థమిచ్చికావు
నాకుఁ బ్రాపుగాను ॥ఆది॥

సరసిజనేత్ర సద్ధర్మచారిత్ర శరనిధిపుత్రి నరసాంబ స్తోత్రపాత్ర ॥ఆది॥

పార్వతి ప్రార్థన.

సీ॥ శాంభవిచాముండి శర్వాణిశుకవాణి
చంద్రబింబానన చంద్రమౌళి
హైమవతీకాళి యంబయుమాపర్ణ
సావిత్రియాపావన స్థత్రినేత్రి
ధూర్జటిదేవేరి ధూమ్రాక్షసంహారి
నిత్యమంగళకారి నిర్వికారి
బగళకాత్యాయని భైరవిమోహినీ
త్రిభువనపాలన దివ్యమూర్తి

గీ॥ హరికిసోదరి మహిషాసురాంతకారి
సింహవాహనమెక్కెడు శీతనగజ
వ్యాఘ్రచర్మాంబరధరు నర్ధాంగినీకు
దండమర్పింతునమ్మ వేదండయాన ॥

గౌరిప్రార్థన.

కీర్తన—ఆదితాళము.

కమాస్‌రాగము.

గౌరినినునేగొలిచెదను ననుఁగరుణఁజూడు కాత్యాయనీ
యంబ కారుణ్యశృంగారగాత్రి ధారుణీధరసుపుత్రి ॥గౌరి॥
శంకరినామదిలోని సంకటముల్‌పాపుమని పొంకముగావేఁడిన
నీ కింకనుదయరాదెజనని శంకరునిరాణివమ్మ ॥గౌరి॥
పన్నగభూషణురాణి పల్కవెపన్నగవేణి చిన్మయమూర్తిని
నినుసేవించెదఁగల్పవల్లి శ్రీపతిసోదరివితల్లి ॥గౌరి॥
ఇందుధరసుందరినా డెందమునందుండగనె నిందలునీకొందు
నచే నిరతమునినువేఁడునట్టి నరసాంబనేలుచేపట్టి ॥గౌరి॥

బ్రహ్మదేవుని స్తుతి.

చం॥ కపటముగాదువాణిధవ ! కావుదయారసముంచినన్నునేఁ
జపలతనున్నదానమతి శారదనంపి క్షమింపకుండినన్
అపకృతిగాదెనీవుసురులందునఁ బేరువహించుటెట్లు ? వి
ష్టపమునన్నునేలినయశంబగు శ్రీహరిరుద్రులందునన్ ॥

విష్ణుస్తుతి.

ఉ॥ వారిజనాభనీచరణవారిజముల్ స్మరియించిముందటన్
వారిజసంభవాదిమునివంద్యులు ధన్యులునై రటంచునే
వారునువీరుదెల్పఁగను వాంఛితదాయకుఁడౌదువంచునో
వారిజనేత్రనీకిపుడు వందనముల్ పొనరింతుమాధవా॥

కీర్తన—ఆదితాళము.

ధన్యాసిరాగము.

శ్రీధరయనుకొనుమీ దామోదరుగనుగొనుమీ మనసా
॥శ్రీధర॥
వేదతతికంబనిభేదంబెంచక సాధుజనంబులసంగతివిడువక
॥శ్రీధర॥
కలిమిగలిగెననిగర్వముఁజెందక కులవిద్యలుబలములపెం
పొందక ॥శ్రీధర॥
సతిసుతహితతతిసకలవిభవములు సతమనిమదిలోసంతో
షింపక ॥శ్రీధర॥
పరధనంబులకుఁబరుగులువాఱక పరదారలసౌందర్యముగో
రక ॥శ్రీధర॥
హరిభక్తులపై నాగ్రహముంచక పరులసంపదలఁబరిగొని
ముంచక ॥శ్రీధర॥
అనవరతమునరసాంబనుమనిచెడు జనార్దనుఁడుభవజాడ్య
వైద్యుఁడని ॥శ్రీధర॥

కీర్తన—ఆదితాళము.

బేగడ.

పూజచేసెదఁబురుషోత్తముని నే ॥పూజ॥
పూజచేసెదను పుణ్యమునుగోరి
జాజిపూలతోను జానకీజానిని ॥పూజ॥
రాధానాథుఁడైన యాదిదేవుఁడైన
వేదవేద్యుడైన సాధుపోషకునినే ॥పూజ॥
సరసిజాక్షునిన్ను నరసమాంబచెన్ను
మెఱయఁజేయుచున్న స్మరణమనెడుపూల ॥పూజ॥

ఈశ్వరస్తుతి.

శా॥ కైలాసాద్రినివాసనీసఖముఁదాఁగాంక్షించిభ్రాంతాత్మనై
శైలాత్మోద్భవ వేఁడ నిచ్చితివియుష్మద్దేహమర్ధంబునా
కాలీలన్ భవనాశనంబగుున మోక్షానందమిప్పించిత్వ
త్పాదాబ్జంబుల సంకేతమునఁ జేయుమయ్య కరుణాకూపారయేపారఁగన్॥

కీర్తన రూపకము—ఫీల్.

కైలాసనివాసనన్ను గరుణజూడరా దేవా
శైలజాపతినీకునాపైఁ జలములేలరా దేవా ॥కైలాస॥

చంద్రభాస్కరాగ్ని నేత్ర చంద్రశేఖరా దేవా
యింద్రాదిదేవతాదివినుత యిందువేగరా దేవా ॥కైలాస॥
పన్నగభూషణుఁడనాకుఁ బ్రాపునీవెరా దేవా
చెన్నుగానాచెంతఁజేరి చింతదీర్చరా దేవా ॥కైలాస॥
శంకరానీభక్తులకును కింకరుండరా దేవా
నా సంకటములు ద్రుంచుటకును సమయమిదేరా దేవా
॥కైలాస॥

నారదతుంబురగాన నాదవినోదా దేవా
నారాయణసఖుఁడప్రోవు నరసమాంబను దేవా ॥కైలాస॥

ఉ॥ కంటిని గోపురంబు కటకంరనివాసముఁ జేరికన్నులన్
గంటిని వ్యాఘ్రచర్మధరుఁ గంటిహరున్ గిరిజామనోహరున్
గంటిని శంభునీశు శితికంఠుఁ ద్రిశూలుని భస్మధారునిన్
గంటిని నాగభూషణుని గంటి శివున్ బొమమీఁదిచూపునన్॥

ఆంజనేయ కీర్తన.

రూపకము భైరవి.

అనిలజనీపదములకును నంజలిచేసెదనుగొనుమ
పనిగొనిననురక్షింపను ఘనమా విసమా హనుమా య
నుమానించకప్రోవుము ॥అనిల॥

ఇనసూనునిసచివుఁడవై యినజాగ్రజుఁ బరిమార్పను
ఇనవంశజుఁ బ్రార్థించిన పనివాఁడని వినుతించెద జనుదేరు
ము ననుబ్రోవుము ॥అనిల॥

అవనివిభుఁడుపత్నికొఱకు నంగుళీయమంపనీవు
ప్లవగంబులతోడఁగూడి యూవసిధిని నానలికిని రావలంబ
ముగదాఁటిన ॥అనిల॥

సురవైరిపురమువెదకుచు సుదతినిగనిమదినలరుచు
నరపతిముద్రికనొసంగి నాతిసేమమెల్లఁదెలుప
కరునలినుతనీఘనమును సురలెల్లను వినుతింపఁగ
ధరశాశ్వతయశమొందితి నరసాంబనుతార్తరక్ష ॥అనిల॥

సూర్యస్తుతి.

చం॥ దినకరనీవుసత్యమను తేజముచేసురప్రార్థితుండవై
దినములుసేయుచున్విమత ధీరులద్రుంచుచుదీనపాలనన్
దనరిత్రిలోకయామిపయి ద్వాదశకాంతులలోకబాంధవుం
డనఁదగిసస్యవృద్ధికరుఁడైనప్రభాకరనీకుమ్రొక్కెదన్ ॥

కీర్తన.

రూపకము హరి కాంభోజి.

ఉండేదిమాధవుఁడొక్క డూరకచెడిపోకెమనస ॥ఉం॥
అండపిండాండబ్రహ్మాండ భాండమెల్లనిండి ॥యుండేది॥
శూన్యుండై స్థూలుండై సుస్థిరుఁడై పూర్ణుఁడగుచు
మాన్యుండైజగమెల్లను మానకరక్షించివెల్గు ॥చుండేది॥
చంద్రభాస్కరులుతనకుఁ జక్షులైవర్తింపనలువ
నందనుఁడుగనరసాంబనింపొందఁగరక్షించివెల్గు ॥చుండేది॥

కృతి.

ఆదితాళము బిలహరి.

రారనందయశోదబాల రాధారుక్మిణిలోల ప్రోవఁగ ॥రార॥

రారమ్మనినీ పేరునఁబిలిచిన మేరానన్విడ సారసనేత్రుఁడ
వారిజనాభుఁడ ॥రార॥

బాలకృష్ణుఁడ జాలమేలర చాలనమ్మితిరా
వేలగోపికలోలనంమని బాలయిఁక జా, గేలరనేతా, శర
విడఁజాలర ॥రార॥

ఇందువదనుఁడ కుందరదనుఁడ మందరధరుఁడ
అందమగునర విందాంఘ్రులకిదె నందనములో యిందిరన
దనా యింపువదన యిటు ॥రార॥

నారదార్చిత నాగతల్పక సరసమాంబనుత
వారిజాసనవందితరఘు వీరనాయెడ విరసము సరసము పరు
సముఁజూపక ॥రార॥

కీర్తన.

ఏకతాళము రాగము—బ్యాగ్.

(హేవినాయకా)

బాలకృష్ణుఁడ గోపాలకృష్ణుఁడ
కాలయవనజరాసంధ కంసజిష్ణుఁడ ॥బాల॥
నీలశ్యామల వర్ణ పాలితాఖిల నీ

పాలఁబడితినేలుటకిఁక జాలమేలరా ॥బాల॥
సుందరాకార గోప నందకుమార నీ
యందమైనపాదములకు వందనములురా ॥బాల॥
ఎంతో వేఁడిన నీకుఁ బంతమేలరా ఈ
పంతమెల్లవిడిచి దయను బల్కవేమిరా ॥బాల॥
దీనురాలరా దిక్కులేదురా యో
దానవహరనీవెదిక్కు గానఁబ్రోవరా ॥బాల॥
సరసిజోదరా విశ్వాఖిలోదరా శ్రీ
నరసమాంబహృదయమందు మెఱయుచుండరా ॥బాల॥

కం॥ రారాయనినేఁబిలిచిన రారాదానీకునింతరాజసమేలా
యేరా భక్తులవిడుచుట మేరారఘువీరయింతమేలంబేరా॥

కీర్తన.

ఆటతాళము ఆనందభైరవి

శ్రీరామానను బ్రోవరాదా నాకోరినకోర్కెలఁగడతేర్ప
రాదా
వారిజనాభనీమీఁద భక్తి వాంఛగల్గివేఁడువనితనేఁగాదా
॥శ్రీరా॥
ఎంతవేఁడినగాని నీవు నా చింతదీర్పుమటంచుఁజెప్పినరావు
పంతమాపల్కకున్నావు ముందు నెంతటివారలనేలియు
న్నావు ॥శ్రీరా॥
రాకుసాంతకలక్ష్మిలోలా నాకు నీకుణంబునవచ్చిమోక్షు
మీవేల

ఆక్షేపణము నేయ మేలా నేను సాక్షి పెట్టినిన్ను సాధింతుఁ
జాల ॥శ్రీరా॥

కరినిగాచినవాఁడవంచు నిన్ను పరిపరివిధముల వలచి
ప్రార్థించు

నరసాంబపై నెనరుంచు శ్రీమన్నాథ సత్కీర్తిపోనాడక
గాంచు ॥శ్రీరా॥

కీర్తన.

ఆదితాళము—సావేరి.

ఇనకులేశసామి యిందురావదేమి మనమునందునను
మానమేమొనీకు ॥యినకు॥

సారసాక్షునిన్ను గోరిపిల్వగాను
మారుపల్కలేని మానమేమొగాని ॥యినకు॥

దాసులరక్షింప గాసియొందుచునెంచి
మోసగించియొచట మూలదాఁగినావొ ॥యినకు॥

యిట్టివాఁడవని యెఱిఁగినిన్నుబుధులు
పట్టివారిమదిని గట్టివేసిరేమొ ॥యినకు॥

నరసాంబఁబ్రోవ నాధుఁడీవెగాని
పరిపూర్ణభావ పరమాత్మదేవ ॥యినకు॥

శా॥ లక్ష్మీనాయకనీవునాపయిని వాల్లభ్యంబుతోఁ బాపముల్
అక్షీణోద్ధతిద్రుంపనీపదములే నశ్రాంతముల్ నమ్మితిన్
రక్షింపన్ మఱినీవెగాక ప్రభువీ బ్రహ్మాండమందెవ్వరే
పక్షీంద్రుల్ వడినెక్కివచ్చియిఁక నాపక్షంబునందుండవే॥

కీర్తన.

రూపకము—ఆనందభైరవి.

నీటుసేయమాటరాహరీ నను బ్రోవకిట్లు ॥నీటుసేయ॥
నీటుసేయనీభక్తుల కూటములనుజాటించెద
నేటికిమీాబోటికింత మాటగలుగ మంచిదగునె ॥నీటుసేయ॥
నీలవర్ణ నీగుణములు నిరతము నేనుతియింపఁగ
ప్రాలుమాలిబదులుపలుకఁజాలవో నన్నేలనింత ॥నీటుసేయ॥
లక్షింపఁగనీకన్నను రక్షింపనుబరులెవ్వరె
పక్షీంద్రునినెక్కివచ్చి యీాక్షణమునఁ బ్రోవకిట్లు ॥నీటుసేయ॥
నాపాపములనుఁబాపఁగ నోపన్నగశయననీవు
ప్రాపనుచునునినునమ్మితి శ్రీపతిరక్షింపకిట్లు ॥నీటుసేయ॥
పరివారలు శ్లాఘింపఁగఁ బరిజనములువినుతింపఁగ
నిరతము నిను నెఱనమ్మిన నరసాంబనుబ్రోవకిట్లు ॥నీటుసేయ॥

నామావళి.

ఆదితాళము—కాపీ

వేళయిదేరా వేణుగోపాలా ఆదరించినాబాధలుమాన్పఁగ
కోమలదేహానాకోరికదీర్చరా సామజపాలనఁ బ్రేమఁజూచుటకు ॥వేళ॥
మందరోద్ధార సుందరాకారా సందియమేలర సాధులఁ బ్రోవఁగ ॥వేళ॥
నందకుమారా నవనీతచోరా అందునిందునరసాంబను బ్రోవఁగ ॥వేళ॥

కం॥ వరదాయననీవిదుగో ! యరుదెంచితిననఁగ రాదె ? యబ్జ
విన్నేత్రా ।
సరియనికరుణించినచో సరివారలలోననీకు స్వల్పంబగునే?

కీర్తన.

అటతాళము—ముఖారి.

వరదాయనినిన్ను వర్ణించుచుండగ వచ్చిచూడరాదా నా
మదిఁగల్గు వాంఛఁదీర్చ రాదా ॥వర॥
కరివరునేలిన సిరివరుఁడనినిన్ను మఱిమఱివేఁడిన మానమే
లరభక్త ॥వర॥
ఇందిరాపతినిన్ను వెయ్యాఱువిధముల నెంచుటవిన వేలా
ననువిడచుటానందమ జయశీలా।
ఎందఱో భక్తులసందడిచేమఱచి యుందువో యిదినీకానం
దమటర శ్రీ ॥వర॥
అండపిండాండ బ్రహ్మాండభాండములెల్ల నిండినరఘునంద
నా యాదవకులమండన సంక్రందనా
అండజవాహన కుండలిశయనవే దండరక్షకనాయండ
నుండవె భక్త ॥వర॥
వాసవార్చితస్వప్రకాశవై కుంఠపురీశా యిటురావా నర
సాంబను భాసురంబుగఁగావా
దోషరహితజగదీశా నీదాసుల మోసముచేసిన దోసమయ్యా
భక్త ॥వర॥

నామావళి—ఏకతాళము.

వరదరాజవరములివ్వ వేమినాసామి ద్విరదరాజుమిమ్ము వేఁ
డఁ గరుణతో రక్షింపలేదె ||వరద||
దశరథసుతదయతో బ్రోవ రాదా నాతో వాదా
పశుపతిసఖపద్మనాభ పాకశాసనాదివినుత ||వరద||
నిరతిశయవి నిర్మలాంగ రావా నన్ను బ్రోవ
పరమపురుషపంకజాక్ష పన్నగేంద్రశయన వేగ ||వరద||
నారదతుంబుర గానవిలోలా నరసాంబగావు
నారాయణనందతనయ నగధరహరినరకేసరి ||వరద||

ఉ|| అక్కటనన్ను గావఁగలయాప్తులుబంధులు లేమిఁ జేసియే
దిక్కును లేక శ్రీహరియె దీనులపాలిటి దేవుఁడంచు నే
నిక్కమునమ్మినీచరణ నీరజముల్ మదినుంచిభక్తిమై
సొక్కుచు వేఁడు పల్కు చెవి సోఁకని దేమిపరాకు రాహరీ||

కీర్తన.

ఆదితాళము—ధన్యాసి.

మాధవననుగరుణించరా నామనవియొకటియాలించరా
యాదవకులపాథోధిచంద్ర నన్నాదరించనీకేదయరావలె
||మాధ||

మున్ను ధ్రువునిరక్షింపవా యల్లి మొన్నకరినిమన్నింపవా
నన్ను బ్రోవనీకన్న దైవముల నెన్నఁబోను నాకన్నులాన హరి
॥మాధ॥

ఎంత వేఁడిన రావుగా నా చింతదీర్పకున్నావుగా
పంత మేలనీయంతవారలకుఁ గంతుజనక నా చెంతనుండి
యిఁక ॥మాధ॥

నందగోపకుమారుఁడా నరసాంబఁబ్రోవు సుకుమారుఁడా
మందరధరిగోవిందనాయెడను సందియమేలర సారసనేత్రుఁడ
॥మాధ॥

నామావళి.

ఆదితాళము—బ్యాగు.

మాధవరారా మౌనములేలర మోదముతో నాకు మోక్ష
ములీయఁగ ॥మాధ॥

గోపాలవీరా గుణగణహారా గోపికలోలనా పాపముఁ బా
పఁగ ॥మాధ॥

భావజాకారా పాపసంహారా కావరారమేరు ధీరగంభీరా
॥మాధ॥

పరమపురుషవర పంకజలోచన నరసాంబనుత నందసుపుత్ర
॥మాధ॥

కం॥ రక్షించుదీనురాలను శిక్షించుచుదోషములను శ్రీభూవర

నాకీక్షణమె కోర్కెలొసఁగి కటాక్షించుచు నాదుచేవిడ
కుముమురారీ॥

కీర్తన.

ఆదితాళము—ఆనందభైరవి.

విడువనురా రామా నీపాదపద్మముల విడువనురా రామా
వడుగవై బలిని మూడడుగులడిగి కొల్చి
పుడమిక్రిందికి దైత్యునడచిన పాదముల ॥విడువనురా॥
సీ[illegible]నుగాళింగుని గర్వమడఁచుచు
మేటిగనాడిన మీపాదపద్మముల ॥విడువనురా॥
అవనిజకొఱకు మున్నడవితిరిగి బడలఁ
బవనజుఁడొత్తిన పాదపద్మములను ॥విడువనురా॥
కంబుకంఠులుగోపి కలఁబోలి భక్తినర
సాంబచేఁబూజల నందినపాదముల ॥విడువనురా॥

ఆదితాళము—కన్నడరాగము.

నాచేయివిడన్యాయమా రామయ్య నీచరణంబుల నెఱనమ్మి
యుండ ॥నా॥
నిన్నుగోరినేను నిరతముపూజింప నన్నుబ్రోవనీవు కన్నడ
సేయుచు ॥నా॥
దిక్కులేనిదాన దేవనిన్నుమాన మక్కువనునీవునిక్కముగఁ
గావు ॥నా॥
సారసనాభుండ సాధుపోషకుండ నారదనుతుండ నరసాంబ
పోషకుండ ॥నా॥

కం॥ నందునినందననీ నర విందదళాక్షులనుగూడి విబుధులు మెచ్చక్
బృందావనినిజరించిన సుందరధరమూర్తినీకు శోభనము హరీ॥

కీర్తన.

అటతాళము—ఆనందభైరవి.

నందనందనాయిందు రావేలభక్త బృందపాలనయింతచేమేలా
మందరోద్ధర భక్తులందఱునుతియించు సందడిచేమఱచియుంటివో నన్నుబ్రోవ ॥నం॥

మున్నుద్రౌపదిసభచూడంగ మానమునుదీయ నినుగోని యాడంగ
చిన్నికృష్ణానీవు చెలువకప్పుడువల్వలెన్నెన్నోయొసఁగినావన్నది నిజమైన ॥నం॥

ఘోరమైనట్టి క్రోధముఁబట్టి పుత్రికుని బాధింపఁగ స్తంభమునఁ బుట్టి
కోఱలుగలిగిన ఘోరసింహంబవై క్రూరదానవునప్డు గూల్చినది నిజమైన ॥నం॥

సురనరలోకాధిపరిపాలా ధర నరసమాంబనుబ్రోవుమీవేళా
సిరితోడనీవేగి నరగమకరిఁద్రుంచి కరినాథునేలిన బిరుదునిజంబైన ॥నం॥

నామావళి—ఆదితాళము.

నందనందానన్నలుదేవా పశుబృందపాలనగోవిందుఁడా యానందుఁడా

ముచికుందవరద నవకుందరదన రాకేందువదన మునిచందన
నంద ॥నంద॥

బాలుఁడై చోరుఁడై గోపాలుఁడై జారుఁడై
బాలుఁడుదుడుకని రోలనుగట్టిన మేలుగమద్దులఁ గూలఁదన్ను
యదు ॥నంద॥

ఇందురా రఘునందనా కందురా నేమందురా
మందరధరనీ సుందరాంఘ్రులకు వందనములు నింపొందఁజేతు
యదు ॥నంద॥

సిరివర మొఱలిడ సరియేరా బిరబిరఁ
గరివరుఁగాచిన కరుణనువిప్పుడు పరువడినరసాంబను బ్రోవుము
యదు ॥నంద॥

ఉ॥ శ్రీహరినీదుమూర్ధమునఁ జెన్నలరారఁగిరీటముల్ రహిల్
బాహువుపురుల్ విమూల్యమణిభవ్యసుహారముల్ వెలుంగ
నీదేహమునన్ సువర్ణపట దీధితులొప్పఁగవైన తేజుసద్
వాహనుఁజూచుఁగన్నడి కృపన్ ననుబ్రోవుము శ్రీర
మాధవా॥

కీర్తన.

ఆదితాళము—కాపీ.

రావా రాఘవా దేవా నినునమ్మిన దీనులఁబ్రోవా ॥రావా॥
రావా నేనీసేవఁజేసెద నీవాఁకోర్కెల నినకులతిలకా ॥రావా॥
ఎంత వేఁడిన నేల రావు నీయంతవారలకుఁ బంతమేలహరి॥ రావా॥

కంతుజనక శ్రీ కాంతవిభుఁడనా వంతలఁగలిగిన చింతదీర్పఁగను
రావా॥

వరకిరీటమును మకరకుండలాల్ కరకంకణములు కాంతిచెలం
గఁగ॥రావా॥

సురవరులును గిన్నరులును బొగడఁగ సిరితోఁగూడుక మురిసిన
వేఁడుక ॥రావా॥

వారిజాక్షకుల వారిజనాయెడ నేరమెంచనేనెంతదాన హరి
॥రావా॥

వారిజాక్షునరసాంబకుఁగోరిక లూరనోసఁగఁబరివారమెసఁగని
టు ॥రావా॥

కీర్తన.

అటతాళము—బ్యాగ్.

(ఈరమ్యనగరమే)

మాధవయదుకులపాథోధిచంద్రమ శ్రీదేవిహృదయాబ్జభృం
గనన్నాదరించుదయాంతరంగా దీనసాధుపోషక శోభనాంగ
భవవిభంగ ॥మాధ॥
సుందరరూప వసుంధరాధిప పశు బృందపాలన యిందురారా
యరవిందలోచనప్రోవవేరా సురవందితనీకు మ్రొక్కెదరా
అరివిదారా ॥మాధ॥

పరిపరివిధములఁ బ్రార్థనచేసినఁ బరమపూరుషపల్కవేలా
యింతయరమరచేయుటమేలా బ్రోచు బిరుదందినట్టిగోపాల
జాలమేలా ॥మాధ॥

నరమృగరూపవా నరభూప పరితాప హారణపరాత్పర నీవు
సాధువరులనుగాపాడినావు అట్లు నరసాంబను వేగబ్రోవు
మేలబిగువు ॥ఓమాధ॥

నామావళి.

ఆదితాళము—సురట.

రారాబాలగోపాల నన్నేల జాగుతేలరా వేగ ॥రారా॥
ఎంతోవేఁడినానురా నీచెంతనుజేర్చుకోరా వేగ ॥రారా॥
చాలనమ్మినానయ్యా యింత చలమేలబ్రోవవేగ ॥రారా॥
సరసీజనేత్రరారా నరసాంబనుగాచుటకు వేగ ॥రారాబాల॥

కీర్తన.

ఏకతాళము ఆనందభైరవి.

ఏరాగోపాలపల్కవు నీదయఁజిల్కవు మాతేమియంటినయ్యా
మానమేలరా ॥యేరాగోపాల॥
సురేంద్రపాలనన్నుదయఁజూడకుండిన సరేమునీంద్రులెల్ల
నిన్నుజౌకచేతురు ॥యేరాగోపాల॥
నరేంద్రవినుతనీకు నింతపరాకేలరా

కరీంద్రప్రణుతనీవునన్నుఁ గరుణఁజూడరా ॥యేరాగోపాల॥
నరసాంబఁబ్రోవ నీకింతయరమరలేలరా
కరుణాకరమూర్తివి ప్రేఁగంటఁజూడరా ॥యేరాగోపాల॥

కీర్తన.

అటతాళము—కాపీ.

హాస్యముగాదుకాదు ఆర్యులతోనువాదు ॥హాస్యము॥
మోసముచేయరాదు దోసముకాకపోదు ॥ధర॥
భాసురంబుగఁబరమభక్తుల భంగపఱచెడుపరమలోభుల
దూసికత్తులనాలుకలు దెగఁగోసి వేతురు యమభటులు
॥హాస్య॥
ముద్దులకృష్ణలేరా ముందుగనిందురారా పద్దులునీకునేలా
వద్దుర నందబాల
సద్దుసేయకనీవుగొల్ల ముద్దియలకడఁ జేరివెన్న
ముద్దలను మెక్కుచును దాసులయొద్దఁ జేరక యుండుటిది
॥హాస్యము॥
సామజపాలరారా సాఁగిలిమ్రొక్కినారా ప్రేమనుజూడవేరా
నేమనలేనుధీరా కామితార్థములిచ్చియును నిష్కాములను
గడతేర్చినట్టిస్వామినా మొఱవినకనీమది ప్రేమదప్పియుటుం
డుటిది ॥హాస్య॥
సారసనేత్రనీవు సాధులఁబ్రోచినావు నారదవంద్యనేఁడు
నరసమగ్కృపఁజూడు వారిజాసనవందితా సరివారిలోఁబరిహాస
మేలర సారెసారెకుదలఁపనీవిటు తేరతేరకుఁజూచుటలు
॥హాస్యము॥

కీర్తన.

ఆదితాళము తోహరా.

కృష్ణానిర్మలయాదవకుల వర్ధిష్ణానను బాలించరా
తృష్ణనుదగిలిదిక్కెఱుఁగక చింతించెదనది తొలఁగించరా
॥కృష్ణా॥

సంసారంబనునబ్ధిమునిఁగినే సరిగనీఁదగాలేనురా
హంసగమనజనక నీదునామంబనునావనుదాఁటించరా
॥కృష్ణా॥

కమలోదర మోహాంధకారమునఁ గనులుగానకున్నానురా
అమరవినుత నీజ్ఞానాంజనమునవమితదోషములఁ బాపరా
॥కృష్ణా॥

ఈక్షణముననాకభయమిచ్చుటకు నిందిరేశకృపఁజూడరా
పక్షివాహనంబెక్కివచ్చి ప్రత్యక్షంబుగరక్షించరా॥కృష్ణా॥
అరమరలేలరభక్తులఁబ్రోచెడు నాదిపురుషుఁడవునీవెరా
॥కృష్ణా॥

నరసాంబనుబ్రోషింపను గ్రక్కున నందనందనావేగరా
నామావళి. ॥కృష్ణా॥

ఆదితాళము సురటి.

కృష్ణానన్నేలుకోరా యశోదబాల ॥కృష్ణా॥
కృష్ణాయనుచుఁద్రొల్లి కృష్ణ వేఁడఁగనీవు
కృష్ణమావల్వలిచ్చి కష్టముతీర్చితివఁట ॥కృష్ణా॥
దుష్టులౌరాక్షసుల నష్టపఱచిధర
నష్టభార్యలను నిష్టమతిఁగొన్నావఁట ॥కృష్ణా॥

మాధవసన్ను బ్రోవరాదా కానసీచేతఁ
గాదాయూనాఁడు కరిఁగాచినవాఁడవఁట ॥కృష్ణా॥
అందముగను నరసాంబవందితమున్న
మందరమెత్తిసుర బృందముఁగాచితివఁట ॥కృష్ణా

కం॥ హరిహరియని మొఱపెట్టిన సిరిసంగడిచేతనీకుఁ జెప్పలం జోరదో
నరసరిభక్తులఁ బ్రోచుట కరుదా పెక్కనుసేలవా ? మును దేవా॥

కీర్తన.

రూపకము — భైరవి.

తరమగునేనినుబొగడఁగ దామరసభవాదులకును
గరినుతింప సిరినివిడిచి పరిజనులను పరిహరించి
పరుగునీకుభ్రాంతియేమొ భక్తుఁబ్రోచు మహిమనెంచ ॥తర॥

బాలకుఁడౌ ప్రహ్లాదుఁడు బాధితుఁడై వేఁడఁగొనిన
కాలరుద్రువంటి నరమృగంబగునీరూప మహిమ ॥తర॥
నరునిపత్నిసభలోపలఁ బరిభవపడి పాహియనఁగఁ
దఱుగనివల్వలనొసంగి తరుణినిరక్షించుమహిమ ॥తర॥
పరిపూర్ణదయారసమున వరసాధులదరిఁజేర్చుచు
నరసాంబనురక్షించెడు నారాయణనామమహిమ ॥తర॥

కీర్తన.

ఆదితాళము—ఆనందభైరవి.

బ్రోవరా నన్ను భూమిజామనోహర భూవరసుకుమార
రావా మాధవనీదు సేవఁజేసెదనాదు భావమెఱిఁగినా
భవబంధములను దెగఁగొందిగ్రక్కున ॥బ్రోవరా॥
దంతివరుని గావలేదా శ్రీకాంతదీనులఁబ్రోవరాదా
ఎంతవేఁడినఁగా సుంతవినవునాతోఁ బంతములేల
భగవంతుఁడయిఁకనా చింతలుదీర్చ ॥బ్రోవరా॥
అసురశిక్షకసుశ్లోక ఓఅరవిందనయనపరాకా
పశుపతిమిత్రనా పాపములనునెడఁ బాపినీనిజమైన
రూపుఁజూపిదయ దోఁపజేయుమిఁక ॥బ్రోవరా॥
పరమపురుషనాతోఁబల్కవా యెంతో బ్రతిమాలినదయఁ జిల్కవా
అరమరలేలర సిరియురధరహరి నరసాంబమనమా
నందమునొందగ నుండిచెంతను ॥బ్రోవరా॥

నామావళి.

ఆదితాళము—శుద్ధబంగాళ [తొలినేఁజేసిన]

హరినేఁజేసిన దురదృష్టంబో దురితంబులనెల్ల దొలఁగింపలేరా ॥హరి॥
నాసరివారలు నవ్వఁగనెవ్వఁగ రోసమునీసునుబాసిపోలేదే ॥హరి॥

ఎంతో వేఁడిన నిడుమలబాధ కొంతైననుబోఁగొట్టఁగరాదా ॥హరి॥

సారసాక్షసరసాంబక్కృతంబు క్రూరమే మొయింత కొఱఁతవి ధంబు ॥హరి॥

కీర్తన.

ఆటతాళము కాపీ.

తగునామాధవ ననువిడనాడ ॥తగునా॥

జగతిభక్తజనములఁబ్రోవఁగ ఖగగమనుఁడవునై దయామతి

మగువచిల్కగ మొగినిబల్కగ సొగసుగుల్కక రాకయుండుట ॥తగునా॥

సుందరంబగు నీపదములకు వందనంబొనరింతు నెప్పుడు

కుందరదనానన్నుబ్రోవఁగ సందియంబుగనుంట నీకిది ॥తగునా॥

దుఃఖమను నరకాబ్ధిలోఁబడి దిక్కుతెలియక నేనువేఁడిన

మక్కువనురక్షింపఁజాలక చిక్కులఁబడఁద్రోయనీకిది ॥తగునా॥

ఎన్నివిధముల వేఁడినను ప్రసన్నుఁడవుగాకున్నవాఁడవె

చిన్నికృష్ణానిన్నునమ్మిన నన్ను మోసముచేయనీకిది ॥తగు॥

మారకోటిసమానసుందర సారసోదరసత్యరక్షణ

నారదవరదయనుచువేఁడెడి నరసమాంబనువిడువనీకిది ॥తగునా॥

కీర్తన.

ఆదితాళము—కమాసు (కాంభోజి)

ఏలయిటు రావయ్య రఘువీరా జానకిలోల ॥ఏలయిటు॥
మేలనుచు నీదు సేవ వాలాయముగ నేఁజేయ జాలమేల నాపై
మాసిపాలయీ వేళ నన్ను ॥నేల॥
నీలమేఘశ్యామా నన్ను నేలకున్న నీదాసులు
గేలిసేతురయ్య జాగు లేల శ్రీదశరథపాల ॥ఏలయిటు॥
మందరధరణ యేలాఁటి సందేహము నాయందు లే
దెందుకు రక్షింపవో నేనెఱుఁగను దేవా
కుందరదన నీ సేవలందె ప్రొద్దుపుచ్చు నాపై
మందె మేల మేల నీకు వందనములొనర్తు దేవా ॥ఏలయిటు॥
సామజనాథుని పైన ప్రేమగల్గుటను భక్తు
లేమఱిరియెఱుఁగ లేక పామరంబునఁ
గామితార్థమిచ్చు దాసుల ప్రేమఁజూడ వేని నిన్ను
దామసంబు చేతవారు నీమానంబెల్లఁ దీసెదరు ॥ఏలయిటు॥
సారసాక్షు నిన్ను వేఁడి వారిజాసనాదులెల్ల
సారెకు సాయుజ్యపదవిఁ జేరినారఁట
వారిజనాభ నిన్నెపుడు కోరిదలఁచుచున్నయట్టి
నారదాదిమునులవలెను నరసమాంబఁ బ్రోచుటకు ॥ఏలయి॥

కీర్తన.

ఏకతాళము దర్బారురాగము (నీసమానమెవ్వరు.)

మోక్షమిమ్ము మోహనాంగ మోసమేలరభవభంగా
దక్షకులెవ్వరుశుభాంగ ధర్మసంగ ఖగతురంగ ||మోక్ష||
వేణుగానలోలనన్ను వేగమెరక్షించుమున్న
కరేణునాథుఁ బ్రోచుటెన్ను కృపనుసంరక్షితాపన్న ||మోక్ష||
ఎట్టిదీనులైనఁగాని యేలుటమర్యాదపూని
అట్టిబిరుదుఁ గైకొని యిట్టులెతివేభూజాని ||మోక్ష||
సారసాంబకయిటురారా సారెకుఁగొనియాడినారా
ధారునినరసాంబహృద్విహారకసుందరాకారా ||మోక్ష||

కీర్తన.

రూపకము—కాంభోజి (బిలహరి).

ఇంతచలమేలరారామా ననుఁబ్రోవఁగ నీకింత ||చలమేల||
ఎంతోవేఁడినఁజెంతఁజేరినా చింతలనిఁకదొలఁగించుట||కింతచల||
ధరణిభారమువూన్పనెంచి దశరథసుతుఁడై జనించి
హరునియంబకంబుఁద్రుంచి యవనిసుతవరించిమఱచి ||తింత||
తల్లివరముదీర్పనెంచి యిల్లువిడిచివనిఁజరించి
కల్లరిదానవిముక్కునుఁ గర్ణములుఖండించితి ||వింతచల||
మారీచువధించిసీత మార్గముగానకతపించి
సూరసుతునిపరిచర్యల సోలివాలినేలఁగూలిచి ||తింతచల||

అవనిజానిలార్క సుతము ఖాన్వితుఁడై లసదయోధ్య
జవము మెఱయఁజేరిననర సాంబవరద వన్నుతింపఁగ॥నింతచల॥

కీర్తన.

అటతాళము (రాముఁడేనాపంచప్రాణము.)

ఇష్టదైవము కృష్ణుఁడేనా కష్టదిక్కులుసాక్షిగ
దుష్టగుణములద్రుంచినామది నిష్టములనొనఁగూర్పఁగా ॥ఇష్ట॥
ఇందిరేశామునులహృదయము లందుఁజిక్కితోయీశ్వరా
వందనంబిడిమునులకును నీబంధనమువిడిపింతురా ॥ఇష్ట॥
కామశరబాధితలుగాయదు కాంతలేసినుబట్టిరా
స్వామివిడుచుటధర్మమనియా సఖులనేఁబ్రార్థింతురా ॥ఇష్ట॥
సరసిజాక్షుఁడుసకియరుక్మిణి సరసనుండెడినెప్పుడు
నరసమాంబనుమనుపనామెకు నతులొనర్చెదనిప్పుడు ॥ఇష్ట॥

కీర్తన.

ఆదితాళము — ముఖారి.

ఏమనివినుతింపుదు యదువంశతిలకానే నేమనివినుతింపుదు॥
సామినిన్ను వేఁడ నామజేంద్రుఁడెగాని యోమహనీయమూర్తి
నామనమందుననిన్నేమని
ఇందిరరమణ దే వేంద్రునకొఱకుముం
మందరమెత్తు గోవిందనీమహిమనే ॥నేమని॥
హద్దుమీఱితివనిరి బద్ధునిజేయజనని

మద్దులఁగూల్చిన ముద్దులకృష్ణుని ॥న్నేమని॥
నందనందన నరసాంబనుబ్రోచునా
నందమునేఁడునా డెందమునందున ॥నేమని॥

నామావళి.

ఏకతాళము శంకరాభరణము. (జోగి)

రామచంద్రుఁడా నను బ్రేమఁజూడరా
సామజేంద్రపాలనాపైఁ జలములేలరా ॥రామచంద్రు॥
స్వామియిందురా నిన్నేమనందురా
కామితార్థమిచ్చినన్ను గరుణజూడరా ॥రామచంద్రు॥
కోపమేలరా నాకోర్కెదీర్చరా
తాపసమందార నాకుఁ బ్రాపునీవేరా ॥రామచంద్రు॥
ఇందువదనుఁడా యరవిందనయనుఁడా
నీ సుందరమగుపాదములకు వందనములురా॥ రామచంద్రు॥
అమరవినుతుఁడా విమలచరితుఁడా
నరసమమకు మోక్షమొసఁగు నాగశయనుఁడా ॥రామచం॥

కీర్తన.

ఆదితాళము—మోహన.

శ్రీశా పరమేశా ననుగావవేమిరా
కావవేమిరా గడతేర్చవేమిరా ॥శ్రీశా॥
నిన్నుగానియన్యదైవ మెన్నఁబోనురా

నేనెన్నఁబోనురా నీకన్న లేరురా ॥శ్రీశా॥
ఇందిరేశసుందరాంగ వందనములురా
వందనములురా యరవిందనయనుఁడా ॥శ్రీశా॥
సన్నుతించువారినెల్ల మున్నుబ్రోవరా
మున్నుబ్రోవరా యిఁకనన్ను గావరా ॥శ్రీశా॥
నాగశయననిన్ను నెపుడు నమ్మియుండెడి
నినునమ్మియుండెడి నరసాంబఁబ్రోవుమా ॥శ్రీశా॥

కీర్తన.

అటతాళము—ముఖారి.

ఇదియేమాశ్చర్యము నేనెఱుగనియింత కఠినహృదయము
మదనజనకదీన సదనానీపదమాన సుదతినమ్మినదాన వదలు
టసరియేనా॥

విదితముగనాహృదయమందున వదలకయనీపదములందిన
ముదితనై మోహంబుఁజెందినఁ బదవినొసఁగక మఱపునొం
దిన ॥ఇదియేమా॥

దంతావళనాయకపాలన మకరాంతకఫలదాయకా
అంతరంగమునని న్నెంతోవేఁడినభక్తు లంతానీపదముల
చెంతఁజేరిరంచు

నెంతవేఁడిననీమనంబున నింతకఠినంబేలగలిగెనో
పంతములువిడనాడినాతోఁబల్కవాదయఁజల్కవా॥నేఁడిదియే॥
ఎట్టినోములునోచితిఁ బూర్వముననే నిట్టిజన్మమునెత్తితి

కట్టడిసీపదముఁబట్టుకుండినఁనిఁక గట్టాయెవ్వరికాళ్ళు పట్టుదు శ్రీహరి

పట్టువదలకున న్ను దేవకి పట్టినీపదపద్మములనే
బట్టితినిభవబంధమెల్లను నెట్టు మనదయఁజూడకుండుట॥ఇదియే॥
కోమలాకారరావా నేఁగోరినకోర్కెదీర్చకావా
సామజనాథునిబ్రోవఁజూచిననాఁడై స్వామినామొఱవినవేమి సేయుదునయ్యో

కామితార్థంబిచ్చిభక్తుల నేమమునరక్షింపకుండిన
సోమసుందరనిన్నుదాసులు ప్రేమదప్పనటందురయ్యో ॥ఇది॥
వారిజనాభరారా నీపదములకువందనములిదేరా
వారిజాసనమునివందితనామీఁదనేరములెంచిననేనోర్వఁజాలను
సారసాక్షుఁడనిన్ను నెప్పుడు సారెసారెకుఁబిలుచుచుండెడి
ధీరనరసాంబికనుబ్రోవఁగ సాహసంబిఁక నేలనయ్యో ॥ఇదియే॥

కీర్తన. రూపకము—యదుకులకాంభోజి.

సారసాక్షనే నిఁకఁజూడక భరింపనా దరింపుమిఁక
స్మరించెదను బరాత్పరుఁడ ॥సారసాక్ష॥
సుందరమగుమోమిం పొందఁగఁజూపిననా
నందంబునడెందంబున వందనమిడి పూజింతుర ॥సారసా॥
శరణంబంటినిరా కరుణనుజూడుమురా
స్మరియింతును బరమెంతును మొఱవినరా కమలోదర ॥సారసాక్ష॥

వరహరియనివేఁడు నరసాంబనునేఁడు
చేపట్టుర యీపట్టున నేఁబట్టితి నీపదముల ॥సారసాక్ష॥

నామావళి.

ఆదితాళము — బ్యాగు.

ఏమిర శ్రీకృష్ణా యేమంటినామీఁదఁగోపమా
కోపమా తాపమా పాపమా నాయందు ॥యేమిర॥
సుందరాకారుఁడ నావందనములనెల్ల డెందమందుంచనిది
అందమా చందమా మందమా నేనోర్వ ॥యేమిర॥
బాలగోపాల యీజాలమునీకేలరా చాలునునన్నేల
చలమా మేలమా వైళమా నాయందు ॥యేమిర॥
కరిరాజరక్షక కంసాదిశిక్షక నరసాంబరక్షింప
సరసమా విరసమా పరుసమా యీవేళ ॥యేమిర॥

కం॥ మాధవయీధరలోనా కాధారమునీవటంచు నాత్మ నెఱిఁగినే
మోదంబుననుతియించెద శ్రీధరరక్షింపుమయ్య శ్రిత మందారా॥

కీర్తన.

రూపకము — భైరవి.

మాధవయిటురావా నామనవినిచేకోవా
యాదవకులభూషణనే నీదరిఁజేరితిఁ బ్రోవను ॥మాధవ॥
వనమాలశృంగారా నామనవినివినవేరా
మునిజననుతదివిజార్చిత మనమునసంకోచమూడ్చి ॥మా॥
సామగానలోలనను బ్రేమఁజూడవేలా
సామాన్యమెనీమహత్వ సత్వములసనంగవేగ ॥మాధవ॥

అంబుజభవజనకా నరసాంబనుగృపగొనక
జంభారిసురలనుబ్రోవ సంద్రమునవర్షంబుతేవ ॥మాధవ॥

క్రీర్తన.

ఆదితాళము—ధన్యాసి.

బాలకృష్ణనీమహిమంబులుతగ భజియించెదస్వామి
చాలనమ్మితిని నీపదాబ్జముల సామగానలోలా దయఁ
జూడుము ॥బాల॥

వనజనాభ నినునెఱిఁగినుతింపను వనజాసనువశమె
వినయముగనునిను వినుతించెదనా మనమునందురక్షణ
మొనర్చుమని ॥బాల॥

అజ్ఞానంబనుచీకటిలోనే నంగలార్పఁజాల
సుజ్ఞానంబను నీనామాక్షర సూక్తినిచ్చిమన్నించెదవనిశ్రీ
॥బాల॥

మందరధరనాపై నీమదిలో సందేహంబేలా
నందపుత్రయానందమునొందుచు ననవరతమునరసాంబ
నేలుమని ॥బాల॥

క్రీర్తన.

అటతాళము—కాపీ.

బాలకృష్ణానీపదంబులు భక్తితోభజియింపఁగాఁ గనవేల
రా తాళజాలరా ॥బాలకృష్ణా॥

ముందుభక్తుల నేలినావని యెందఱో పొగడంగ నేవిని
యుంటిరా నిజమనుకొంటిరా ॥బాలకృష్ణా॥
మాటిమాటికి నిన్ను బిలిచిన మాఱునాతోఁ బల్కకున్న
మాటరా యిదినీపూటరా ॥బాలకృష్ణా॥
గోపబాలకనన్ను గావను జ్ఞాపకము లేకుండుటిది నా
పాపమా మనస్తాపమా ॥బాలకృష్ణా॥
నరమృగేంద్రా నిన్ను నమ్మిన నరసమూంబను బ్రోచు నేరుపు
నేరవా యిందుఁ జేరవా ॥బాలకృష్ణా॥

కీర్తన.

రూపకము—ఆనంద భైరవి.

నన్ను బ్రోవరావదేమిరా గోపాలకృష్ణ నిన్ను నమ్మియు
న్నదాన వాఁడరా
కన్నతండ్రి నీవేయని యెన్నుచు నే వేఁడితిరా మన్ననతో
నిపుడుఁ జూడు
వెన్నుఁడ యాపన్నుఁ బ్రసన్నుఁడ నాకన్నులఁ బడి ॥నన్ను॥
ఇందువదనకుందరదనుఁడా కందర్పకోటి సుందరాంగ
గరుఁడగమనుఁడా వందనంబు చేసెద నరవిందనయన నీపద
ముల యందు మనసు గలిగి చాల నిందున నానందింపుము
వందింతును నందింతును ॥నన్ను॥
గోపబాలకొదువలేలరా నను బ్రోవ నీకుఁ గోపమేల పాపసం
హరా రేపుమాపు జరిపినఁగా పాడక నేనోపలేను

దాపసమందారనీవె

దాపనుచును బ్రాపనుచును నేప్రొద్దును నెదనమ్మితి
॥నన్నుబ్రోవ॥

సిరిపతానీసరియె యెందును నరసాంబకోరు వరములీయ
ధరణి

యందును కరివరుఁగాచిననాఁటి కరుణఁజూపవేనినిన్ను
బరిహాసింతురయ్యమునులు

సురవందిత నరకేసరి పరిపూరిత కరుణాకర ॥నన్నుబ్రోవ॥

కీర్తన.

అటతాళము శంకరాభరణము.

రక్షించరార శ్రీరంగా నాకు నీక్షణంబున మోక్షమీవే
శుభాంగ ॥రక్షించ॥

భిక్షకురాలపై బిగువింతయేలా పక్షివాహనమెక్కి పద్మ
తోఁజాలా ॥ రక్షించ ॥

దీనపోషకనాకు దిక్కునీవేరా దానవాంతకభూతదయ
యునీదేరా ॥ రక్షించ ॥

పాపాత్మురాలనఁబనిలేదుదేవా ఆపద్బాంధవ బిరుదాంకుఁ
డవుగావా ॥ రక్షించ ॥

పారసనేత్రనరసాంబకునేఁడు కారుణ్యరసముపైఁగారఁగ
జూడు ॥ రక్షించ ॥

కీ ర్తన.

రూపకము కీరవాణి.

హరిదాసుల బ్రోచుటనీ కరుదాకరివరదా శ్రీ ॥హరిదా॥
చిరకాలపుస్థితిధ్రువునక మరనొసఁగినవరముదలఁప ॥హరి॥
పగవారలఁబాండవసతి పరిభవపడిమిము వేఁడఁగ
ఖగగమయుష్యయపటములఁ గరుణనొసంగినవాఁడవు॥హరి॥
దనుజుఁడు తనయునిమీఁదను దయలేకయు దండింపఁగ
మనుజసింహరూపముగొని దనుజబాలుఁబాలింపవె ॥హరి॥
నరసురవరగరుడవియ చ్చరగణముల రక్షింపవె
నరసాంబనమాత్రమునా కరణిఁగరుణఁజూడరాదె ॥హరి॥

కీ ర్తన

అటతాళము బేగడ.

భక్తవరులను బాధపఱపకమీ ఓ చిత్తమాహరి ॥భక్త॥
భక్తవరులను బాధపఱచిన రక్తిలేనిదురాత్మకుండని
(త్ముకరాలని)
కత్తిచేఁగొనికాలుఁడేనికుత్తుకను దెగఁగోయఁడేహరి ॥భక్త
దాయలనుజెఱుపంగఁదలఁపకుమీ దయలేక చెఱచినఁ
దామెచెడుదురు తలఁచిచూడుసుమీ

దాయయగు ధర్మజుని చెఱుప నపాయమతి దుర్యోధనుఁడె
చెడె
మాయదెలియక రాముశరమున మహినిగూలఁడెమున్ను
వాలియు ॥భక్త॥
సాధుజనులకు భేదమెంచకుమీ ఓచిత్తమాహారి
పాదపద్మము లాశ్రయించుసుమీ
సాధువని ప్రహ్లాదునెన్నక బాధపఱచి హిరణ్యకశిపుఁడు
క్రోధముననరసింహుచేతను మేదినింబడెననగఁవినవె॥భక్త॥
పరసతులఁగని పరిభవింపకుమీ ఓచిత్తమాహారి
చరణములనెల్లప్పుడు మఱవకుమీ
పరసతులమదిఁగోరినరకాసురుఁడు ప్రాణముఁగోలుఁపోవఁడె
నరసమాంబహృదబ్జమందున మెఱయుచుండెడి హరిని
నమ్మిన ॥భక్త॥

కీర్తన.

రూపకము కల్యాణి.

కల్యాణముఁజూడరారె కన్నులలర శ్రీకృష్ణుని ॥కల్యాణము॥
ఇల్లాలాయెనువిదర్భ వల్లభసుతవైభవమగు ॥కల్యాణము॥
మణిమయమగుపీఠంబున మకరకుండలాభరణుఁడు
మణిని భరుక్మిణిగళమున మాంగల్యము గట్టునట్టి ॥కల్యా॥
పచ్చలహారతులుగొల్ల పణఁతులుగుమిగూడియెత్త
సచ్చరితుండగు కృష్ణుఁడు సఖరుక్మిణికేలువట్టు ॥కల్యాణ॥
రంభాదులుదివమునసం రంభంబుగ నాట్యమాడ
జంభారిసురాదులునర సాంబయుఁగీర్తించునట్టి ॥కల్యాణ॥

కీర్తన.

ఆదితాళము ధన్యాసిరాగము.

ఇందిరామనోహర యీవలెనాకిష్టార్థంబులను
మందరధర ముచికుందవరద గోవిందుఁడనీకిదె వందనంబుశ్రీ
॥ఇంది॥

బాలకృష్ణనీమహిమంబులుగన బ్రహ్మకైనవశమా
చాలవేఁడనేఁజాలజాగులిఁక నేలనేఁడు శ్రీలోలా మ్రొక్కెద
॥నింది॥

నన్నుగాచిరక్షింపమఱెవ్వరె నాగరాజశయనా
నిన్నెగాని నేనన్యమెఱుఁగరా వన్ననాకునీవన్న వాంఛి
తము ॥లింది॥

సారసాక్షనామొఱవినివిననటు లూరకుండుటేలా
నేరమేమిచేసితినీయెడఁగరుణారస మొల్కఁగ నరసాంబకుఁ
దన ॥యిందిరా॥

కీర్తన.

రూపకము ఫీల్.

వేఁడికొన్నరావదేమి వేణుగోపాలదేవా
పాడిదప్పివీడనీకు భావ్యమేచాల ॥వేఁడి॥
పంతమాపల్కవునాతోఁ బన్నగశయనా దేవా
చింతలెల్లదీర్చినీదు చెంతఁజేర్చరా దేవా ॥వేఁడి॥

నిన్నెగానియన్యదైవ మెన్నఁబోనురా దేవా
కన్నతండ్రినీవెనన్ను గరుణఁజూడరా దేవా ॥వేఁడి॥
నరహరీగానవినోదా నందకుమారా దేవా
నరసాంబనుబ్రోవనీకుఁ దరుణమిదేరా దేవా ॥వేఁడి॥

నామావళి.

ఆదితాళము బేగడ (బిలహరి.)

వినుతించెద నిందిరావిభుని నేఁడు ॥వినుతించెద॥
అనుదినమును నినువేఁడినాను ననుగావుమంచునాపాలిసా
మి నేఁడు ॥విను॥
సుందరాంగుఁడరవింద నేత్రుఁడంచు వందనంబుచేసినంద
నందనుని నేఁడు ॥విను॥
స్వచ్ఛవేదములద్రుచ్చుదుష్టుద్రుంచు మత్స్యమూర్తిగోడు
మాన్పునంచువాని నేఁడు ॥విను॥
కుంభినినినరసాంబకోరికొన్న శంబరాదిఁగన్నస్వచ్ఛమైన
శౌరినెన్న ॥విను॥

కీర్తన.

ఆదితాళము (నిన్నునమ్మియున్నవాడరా)

నిన్నునమ్మియున్నదానవాఁడరా శ్రీరామచంద్రా
॥నిన్నునమ్మి॥
నిన్నునమ్మియున్న (దాన) వాఁడరా నన్యదైవములఁగాన
మన్ననతోనన్ను బ్రోవరా శ్రీరామచంద్రా సన్నుతింతు
మున్ను వేగరా ॥నిన్ను॥

రెండవయుగమందుఁ బ్రచండులైన రావణాది
దండిరక్కసుల ప్రబాధచే శ్రీరామచంద్రా ధరణినెల్ల వెతలు
పొందఁగా శ్రీ ॥నిన్ను॥

అసురులచే సురులు భీతులగుచునిన్నుఁ జేరివేఁడ
నాసురుల మొఱాలకించితి శ్రీరామచంద్రా భాసురముగ
నాదరించితి శ్రీ ॥నిన్ను॥

సురలనెల్లధరణినివా నరులై దగఁబుట్టుడంచు
సరవితోడ వరములిచ్చితి శ్రీరామచంద్రా ధరణిభారమా
పఁజొచ్చితి శ్రీ ॥నిన్ను॥

ధరనుదశరథునకునీవు తనయుఁడవై తనరఁబుట్టి
యనుజులతోఁగూడియుండఁగా విలసిల్లినావు జననీజనకులు
రహింపఁగా శ్రీ ॥నిన్ను॥

అవనిని విశ్వామిత్రుఁడు సవనావనమునకు వేఁడ
నువిదతాటకఁ వధించితి శ్రీరామచంద్రా యురుశిలఁల
తాంగిఁజేసితి శ్రీ ॥నిన్ను॥

అరయజనక సభనుజనము లద్భుతంబునొందనీవు
హరునివిల్లువిఱిచి గ్రక్కున శ్రీరామచంద్రా యవనిజఁ
బెండ్లాడి ముదమున శ్రీ ॥నిన్ను॥

పరశురాముభంగపఱచి భార్యఁగూడికొనియయోధ్య
పురికినట్టేచేరినాఁడవు హితులుబుధుల్ పురజనులు సంతసిం
పఁగా శ్రీరా ॥నిన్ను॥

జననివరముఁదీర్పనీవు జనకజననుజన్ముఁగూడి
వనములలోఁదిరిగినాఁడవు అచ్చటగల మునుల కభయ

మొసఁగినాఁడవు శ్రీ ॥నిన్ను॥

వాసిగాశూర్పణఖనిన్ను వలచిరతికివేఁడదాని
నానకర్ణములఁదీయించితి ఆకారణమున దూషణాదులను
ద్రుంచితి శ్రీ ॥నిన్ను॥

దానవుమారీచునణఁచి ధారుణిజనుఁగోలుపోయి
కాననమునవెదకుచుండితి నామీఁదహనుమఁగంజహితుని
సుతునిగాంచి శ్రీ ॥నిన్ను॥

కీశనాథునొక్కకోలఁ బీచమణఁచియినతనూజుఁ
గీశపదవి కధిపుఁజేసితి నతికరుణతోడఁ జూచితనకుఁదార్కఁ
గూర్చితి శ్రీ ॥నిన్ను॥

రంగుగహనుమంతుఁబంచి రామగాంచిరమ్మటంచు
అంగుళీయకంబుపంపఁగా శ్రీరామచంద్రా చెంగుననతఁ
డబ్ధిదాటఁగా శ్రీ ॥నిన్ను॥

అతివలంకిణిఁ వధించి యచటవెదకిసీతఁగాంచి
పతిముద్రికనామెకొసఁగియు శ్రీరామచంద్రా నతియొసం
గురత్నమందియు శ్రీ ॥నిన్ను॥

వనము వెఱికిరాక్షసాళిఁదుని మిరావణునకు భీతి
జనకముగాలంకఁగాల్చుచు శ్రీరామచంద్రా వెనుకఁదిరిగి
వనధిదాఁటుచు శ్రీ ॥నిన్ను॥

వచ్చిప్లవగనాథుఁడంత వనితక్షేమమెల్లఁదెలుప
నుత్సహించికట్టి వారధి నాజలధిదాఁటి యొనరలంకముట్ట
డించితి శ్రీరామ ॥నిన్ను॥

దోషయు కరావణాది దుర్జయుల జయించియటవి
భీషణునకులంకనిచ్చితి దైతేయజనిత భీతిఁదప్పసురులఁ
గాచితి శ్రీరామ ॥నిన్ను॥
సీతయగ్నిఁజొరఁగసత్య పూతయనుచుఁ జెట్టబట్టి
సీతమ్మనితోవిలాసిమై సంతోషమొసఁగ నిఖలహితులఁ
గూడి భాసిమై శ్రీ ॥నిన్ను॥
కాంతసీతఁగూడిపుష్ప కవిమానమెక్కి వేడ్క
నంతటనయోధ్యఁజేరితి శ్రీరామచంద్రా యనుజుభరతు
నాదరించితి శ్రీ ॥నిన్ను॥
జనులెల్లసంతసింప జనకజానుజన్ములతో
జనులుపొగడరాజ్యమేలితి శ్రీరామచంద్రా వనితనరస
మాంబ నేలితి శ్రీరా ॥నిన్ను॥

నామావళి ఆదితాళము.

రారశ్రీరామ శీఘ్రమెననుబ్రోవఁగ రాక్షసభీమా ధరా
ధీశుఁడవేగ ॥రార॥
వారిజనాభవిస్తారయశస్కర ప్రారంభశీలా శీఘ్రమెనను
బ్రోవఁగ ॥రార॥
కోమలాంగపరంధామవిరోధిసం గ్రామవిభేది శీఘ్రమెనను
బ్రోవగ ॥రార॥
వీరాధివీరన మారకుమారనుత కారుణాకార శీఘ్రమెనను
బ్రోవఁగ ॥రార॥
నరసాంబవందిత నారాయణాచ్యుత కరుణావిలసిత శీఘ్ర
మెననుబ్రోవఁగ ॥రార॥

కం॥ ఎల్లప్పుడునీవేనాతల్లియుఁదండ్రియును గురువుదైవంబనినా
యుల్లమునసమ్మియితరము నొల్లకసేవింతుఁబ్రోవు మో
జగదీశా.

కీర్తన.

అటతాళము—రాగం ముఖారి.

రారెశ్రీహరిభక్తులారా మనమెల్ల శ్రీరాధావిభునిఁజూతాము
కోరికదీరఁగోరి పూజలుచేతాము
పారసాత్కుఁడుజగతిలో భూభారమునుదీఱుచుటకొఱకై
కోరి దేవకిగర్భమందునఁ గొమరుఁడై జన్మించెనఁటయిఁక
॥రారెశ్రీహరి॥

బాలుఁడై పాపసంహారుఁడయ్యెయశోదపాలుఁబ్రాగినాఁడఁటా
శీలుఁడై నవనీత చోరుఁడై యదువంశ పాలుఁడై భక్త
మందారుఁడై పూతన కాలుఁడై కంసాది దుష్టవిదారుఁడై
కందర్పజననీ లోలుఁడై సుకుమారుఁడై సురపాలుఁడగుముని
లోలుఁడితఁడఁట ॥రారె॥

దిట్టఁడై నందునిపట్టి శకటాసురుగ గొట్టిమెట్టినాఁడఁటా
ఉట్టిమీఁదనువెన్న చట్టిఁగొట్టఁగఁదన్ను బట్టితల్లియురోటఁ
గట్టివేసెనఁట ॥రారె॥

గట్టుపైగోపికలు పెట్టిన పుట్టములుగొని చెంతనుండిన చెట్టు
మీఁదను

బెట్టిచేడెలు పెట్టుమ్రొక్కులకలరినాఁడఁట ॥రారె॥
గిరిభేదిదెగడొందఁగొనవ్రేలితోఁ బెద్ద గిరిని నెత్తినాఁడఁట

అరమరలేకబృందావనంబునఁదాను నావులఁగాచుచునానం
దించెనఁట ॥రా రె॥

అరుదుగాఁదుంబురుని వీణాస్వరమువినిబలు సంతసించుచు
నరసమాంబనుబ్రోచినట్టి నలువజనకుండీతఁడేనఁట ॥రా రె॥

ఉ॥ పుట్టితిభూమిలోననొక పుణ్యమెఱుంగభీతచిత్తనై
పట్టితినీదునామమను పావనఖడ్గమునాకరంబునన్
గొట్టితిఁగాలకింకరులఁ గూలఁగఁజేసితిశత్రులాఱ్వురన్
గట్టితినామనంబునను గంజదళేక్షణనీపదంబులన్ ॥

కీరన.

రూపకతాళము — భైరవి.

ఏవేళనునేవేఁడిన నెందుకుహరి రాఁడోయిటు
ఈవేళనుహరిధరపై నెందుండునో లేకుండునో ॥ఏవేళ॥
బ్రుచ్చుసోమకునిద్రుంచను మత్స్యంబై చనెనో
హెచ్చగుమందరముమోయ కచ్ఛపమైచనెనోయిటు॥ లేవేళ॥
హేమాక్షువధించియఖిల భూమినిలుపఁజనెనో
హేమకశిపునణఁచిభక్తు నేలుటకటుచనెనోయిటు ॥లేవేళ॥
వామనుఁడై బలిదైత్యుని నేమరింపఁజనెనో
భూమిపతులఁదునుమఁబరశు రాముఁడగుచుఁజనెనోయిపుడే
॥లేవేళ॥
ములువంటిదశాననాది ఖలులగూల్పఁజనెనో
బలరామానుజుఁడైయదు భామలకడఁజనెనోయిపు ॥డేవేళ॥

కరముత్రిపురంబులఁ జెఱుపఁగ హరుతోడుగఁ జనెనో
కలికిరూపమున భక్తుల కడకుఁ గావఁ జనెనో యిపు ॥దేవేశ॥
ధరను వల్లి వేడుపురము మఱపై యెటుచనెనో
నరసాంబను గడ తేర్ప జనార్దనుఁడు దలఁపఁడో యిపు ॥దేవేశ॥

మత్తకోకిల.

రక్షకుండని నమ్మినానుర రామచంద్ర రమాధవా
దక్షులెవ్వరు లేరు నిన్విడ ధారుణీస్థలిలోపలన్
బక్షివాహన మెక్కి గ్రక్కున బాధమాన్పఁగ వచ్చి ప్ర
త్యక్షమైనను నుద్ధరింపుము యాదిదేవదయానిధే॥

కీర్తన.

రూపకము—భైరవి.

రాఁడా నేఁ గోని యాడిన రక్షింపను రామవిభుఁడు
ఈఁడా యిష్టార్థములను నినవంశజుఁ డీవేళను పన్నుగ విశ్వా
మిత్రుని
జన్నము దీర్పఁగ జవనామున్నను నహల్యఁ బ్రోవమానక తానేగి
నాఁడో ॥రాఁడా॥
అనుజునితోఁ గూడుకొనుచు హరునివిల్లు విఱువఁ జనెనా
అవనిసుకునిభంగపఱచి యూయయోధ్యఁ జేరినాఁడ
తనయునకును రాజ్యము నీఁదగదని వాదించిన
పినతల్లివరములు దీర్ప వనములకును వెడలినాఁడ ॥రాఁడా॥

జనకునిమరణమువినితన మనమునదిగులొందినాఁడ
యనుజన్ముండగుభరతుని నాదరింపుచున్నవాఁడ
మనసునునిలుపగలేకయె మానుగఁగోరినరాక్షస
వనితముక్కుచెవులుగోయు పనితీఱకయున్నవాఁడ ॥రాఁడా॥
మారీచునిదునుమఁబోయి మానకయలసినవాఁడ
నారీమణిఁగోలుపోయి యరయుచుఁదానున్నవాఁడ
మారుతిదెల్పఁగసూర్యకు మారునిపనిగొనిభూపతి
శూరునివాలినిదునుమఁగ సూర్యకులజుఁడరిగినాఁడ ॥రాఁడా॥
ధారుణిసుతవెదుకఁగాను తరుచరులనుబనుపువాఁడ
మారుతిమైథిలిసంగతి మనుతఁజెప్పవినెడువాఁడ
వారిరాశిమిన్నందగ వారించుచుఁగ్రోఁతులచే
వారధిఁగట్టించిలంక వడిగూల్పఁగనున్నవాఁడ ॥రాఁడా॥
రావణుఁడునుమాడిలంక యావిభీషణునకొసంగి
పావనిజానకికపులతోఁ బట్టణమునకపుడుచేరి
యావసిష్ఠమునులాదిగ సేవింపఁగఁగొలువుండున
యీవసుధను నరసమాంబ గావించెడిపూజలంద ॥రాఁడా॥

నామావళి.

ఆదితాళము—తోడి.

రామాననుబ్రోవరా పరంధామా దేవదేవరా
రామాకాకుత్సకులసోమా శ్రీజగదభి ॥రామాననుబ్రోవరా॥
దశరథబాలాసీ దయరానిదేలా

పశుపతిమిత్ర నా పాపములను బాపి ॥రామానను॥
సామగానలోలా మత్సరమునీకిం తేలా
సామజపాలా యీసమయమునను వచ్చి ॥రామానను॥
కరిరాజరక్షక కంసాదిశిక్షక
సరసాంబరక్షక యరమర సేయక ॥రామానను॥

మత్తకోకిల॥ నీవు గొల్లఁడవంచునామది నెన్నుచుంటిరమున్ను మ
న్నీవయాదిమయుండవంచును నేనెఱింగితినిప్డిఁకన్
నీవుగాకయితఃపరంబును నెమ్మదిన్ జొరకున్న దే
యేవిధంబుననైనబంటుగ నేలరాసుగుణాకరా॥

కీర్తన రూపకము భైరవి.

పరివారముగలదటంచుఁ బలుకరాకయున్నాఁడవో
సరగవచ్చియేలకున్నమా జననికిఁదెలుపఁగలనన్న ॥పరివా॥
సనకసనందాదిభక్త సదయులుగలరనియుందువో
వినయుండై ప్రహ్లాదుఁడువినుతింపఁగమఱచితో బహు ॥పరి॥
అజరుద్రులు మునిముఖ్యులు నమరులుగుమిగూడివేఁడ
గజిబిజిపడి భూప్రజలగు నిజభక్తులఁగానరావో ॥పరివా॥
నారదతుంబురులగాన నాదమువినుమోదంబున
సారసాక్షనరసాంబవిచార భజనచెవులఁబడదో ॥పరివా॥

మత్తకోకిల॥ హాటకాంబర తాటకాంతక యాహవాసురశిక్షనీ
సాటిదైవములేదటంచును జాటుచున్ భజియించుచున్

మాటిమాటికిఁ బిల్వనీవును మాటలాడవదేలరా
మాటలాడిన నీదునోటను మానికంబులుచిందునే।

కీర్తన అటతాళము యదుకుల కాంభోజి.

రాముఁడు నామీఁదఁ బ్రేమదప్పినదేమొ స్వామికివినిపింప
వే మాతాసీతా ॥స్వామికివినిపింపవే॥
సామజేంద్రునిమీఁది ప్రేమ నాపైఁగొంత
యీమారుచూపింప నెఱుఁగఁబల్కవమ్మ ॥రాముఁడు॥
పాపాత్మురాలని నీపతినామీఁదఁ గోపమొందినాఁడేమొ
మాతాసీతా
శాపమొందినచానఁగాపాడినటునన్ను గావుమనుచుఁదెల్పవే
మాతాసీతా॥ కావుమనుచుఁదెల్పవే ॥రాముఁడు॥
మున్ను ప్రహ్లాదుని మొగినేలువానికి నన్ను మఱచుటేలనే
మాతాసీతా ॥నన్ను॥
పన్నగశబరిని పాలించినటునన్ను జెన్నుగఁజూడుమనవే
॥మాతాసీతా ॥జె॥ రా
వారిజాక్షిరోనీదు పతినినుతింపనా వశముగాదువినవే
॥మాతాసీతా నావశ॥
సారసాక్షునరసాంబను బ్రోచుట సత్కీర్తియనిదెల్పవే
మాతాసీతా సత్కీర్తియనిదెల్పవే ॥రాముఁడు॥

తరల॥ కరినిగాచిన భక్తవత్సల కంజనేత్రరమామనో
హర! యురంబునలక్ష్మితో విహగాధిరూఢుఁడవౌచునీ

పరిజనంబునుతింపవేడుకఁ బ్రాలుమాలకవచ్చియీ
నరసమాంబనుబ్రోవుగ్రక్కు నన్నందనందన బ్రొక్కెదర॥

కీర్తన ఆదితాళము.

(నిన్నునమ్మినారా నీరజ)

నన్నుబ్రోవరారా నవనీతచోరా
నిన్నునమ్మినారా నీరజలోచనా ॥నన్నుబ్రోవ॥
సామజపాలా సమయమిదేరా
ప్రేమనుజూడ సన్మోదముతోడ ॥నన్నుబ్రోవ॥
ఇందునిభాస్యుఁడ యినసమతేజుఁడ
నందునితనయుఁడ నాగశయానుఁడ ॥నన్నుబ్రోవ॥
సురరాజమిత్ర శృంగారగాత్రా
పరమపవిత్రా నరసాంబస్తోత్రపాత్ర ॥నన్నుబ్రోవ॥

కీర్తన అటతాళము రాగం కాపీ.

ప్రోవనురారా భూమిజలోలా నీవు బ్రోవనురారా
సేవకురాలా నన్ను జేవిడచుటమేరా ॥ప్రోవనురారా॥
సొమ్ములతోఁగిరీటమ్ములువెలుఁగ రత్నమ్ములుమెఱయఁ
బ్రేమమ్మునవేగమే ॥ప్రోవనురారా॥
అంగదాదిగఁ గపిపుంగవులనుగూడి
అంగజజనక యుప్పొంగుచువేడుకఁ ॥బ్రోవనురారా॥
తమ్ములతోడ సీతమ్మఁగూడి పుష్ప

కమ్మనైపై నెక్కి నరసమ్మను బ్రీతిగఁ ॥ బ్రోవనురారా॥

కం॥ ఎక్కడఁడహరియని జనకుఁడు
వెక్కసమున సుతుని నడుగ వే స్తంభమునన్
గ్రక్కన గనఁబడి భక్తుని
మక్కువఁగాచిన విధమున మనుపవె నన్నున్!

కీర్తన శ్రీరాగము ఆదితాళము.

ప॥ కనుగొంటిని కమలావిభుని నేఁడు ॥కను॥

అనుప॥ మునుజేయు భాగ్యముల మూలమున
నన్నుగన్న తండ్రి నా పాలిస్వామి నేఁడు ॥కను॥

చర॥ కోమలాకారుని కామసుందరుని
శ్యామలాశరీరు సామజపాలుని నేఁడు ॥కను॥
పక్షివాహనుని పన్నగశయనుని
లక్ష్మీవక్షుఁడైన లక్ష్మణాగ్రజుని నేఁడు ॥కను॥
నారదాదినుతుని నవనీతచోరుని
వరసాంబనేలు సరసిజనేత్రుని నేఁడు ॥కను॥

ఏలలు.

చిన్ని కృష్ణానిన్ను మదినే నెన్నోవిధుల వేఁడినాను
నన్ను బ్రోవకున్నావదియేమి ఓచిన్నికృష్ణా నిన్నెగాని
యన్యమెఱుఁగను ॥చిన్ని॥

బాలాగోపాలుడా నీకు జాలమేల చాలా వేఁడ
మేలనుచు నాదరింపరా ఓ బాలకృష్ణా మెప్పుగ వరము
లియ్యరా
వసుదేవనందన నీకు వరములియ్య వశముగాదా ॥చిన్ని॥
పసులగాచుపనులు గల్గెనా ఓ చిన్నికృష్ణా యనురవరు
లనణంచ ॥జనినావా॥
సరసిజనేత్రుఁడ నీవు సామజేంద్రుఁబ్రోచినట్లు
నరసమాంబనిపుడు ప్రోవరా నాగదవంద్య నతులొనర్తు
వరమ రేలరా ॥చిన్ని॥

కం॥ వెన్నుఁడ నీతో నేమని
విన్నపములు చేతునయ్య పృథ్వీజధవా
మున్నొనరుచు దోషంబుల
నెన్న క రక్షింపుమయ్య యిందిరరమణా॥

శ్రీరంజని రాగము (భువిని దాసుడ అను మెట్టు)

భువిని భక్తుడను బుద్ధిహీనత చే బొంకులాడితిని భూమిజాధవా
॥భు॥
సవినయమ్ముగానా సరసఁజేరి నీవు సత్కరింపుమయ్య సారస
నయన ॥భు॥
కులరూపవిద్య ధనధాన్యమును సరియెవ్వరని సంతసించునా
కలుషములనెల్ల ఖండనంబుచేసి కరుణఁజూడుమయ్య సరసాం
బనుత ॥భువిని॥

(మరుగేలరా అనుమెట్టు)

చలమేలరా ఓమాధవా చలమేలమీా చరణమేసాక్షీ కలనైనని న్నె గానన న్యులను ॥చల॥
సిరితోడనేగి కరిగాచినట్టి బిరుదుండియింత బిడియముతేల పరివారముతో పరగవచ్చినర సాంబనేలుమయ్య సారస నాభుడ ॥చల॥

మోహాన ఆదితాళము (నన్ను పాలింప)

నా మొఱగూలించి నగుమోముచూపుము నాపాలిటిస్వామీ కామునిగానని మోముచూచినా కాంతులుదీరును కాంచనచేలా ॥నా మొఱ॥

నీలజీమూత మయమగుతనువుతో కరముల శంఖగధఖడ్గచక్ర ములతో సలలితముగభూ తనయతోగూడి నరసాంబను బ్రోవుము సారసనాభుడ ॥నా మొఱ॥

(ఇంతకంటెకావలెనా) రూపకము.

ఈజన్మముచాలదా నాకింతకన్న కావలెనా రాము ॥ఈ॥
నా జననమెబలుకష్టము నేజన్మము నెత్తజాల ॥ఈ॥
పుట్టినయింటికిని పాదము పెట్టినయింటికినిజింత పెట్టితిలోబడిన వారినితిట్టినాను ఈగుట్టుదెలిసి నారసాంబచెయి పట్టువదల వలదు దేవ ॥ఈ॥

ఆది (అపరాధములు అనుమెట్టు)

పాపములనెల్ల బాఆదోలిసి దాపునుంచుమయ్యా నేజేసిన నెప
 ముంచినన్ను తపియింపనేల కృపజూడుమయ్యా కువలయా
 ధిప ॥పాప॥

తల్లితండ్రిగురు దైవమునీవని యుల్లమందుపొంగుచుండునర
 సాంబ నెల్లకాలము పల్లవాంఘ్రులతో కొల్లలాడునట్లు
 కూరిమినిజూపి ॥పాప॥

కాంభోజి—జంపె.

(శ్రీరామ జయరామ)

శ్రీకృష్ణకృష్ణయని చింతింపగామదికి సంతోషమేగదామనసా
 అకళంకుడగుకృష్ణు ననయంబుదలచినీ వానందమొందవే
 మనసా ॥శ్రీకృష్ణ॥

తనయుడనియాయశోద తగముద్దులిడగ తపమేమిజేసెనోదెలి
 యా తనతమ్ముడేయని తలపనారాముండు తపమేమిజేసె
 నోతెలియా ॥శ్రీకృష్ణ॥

నందుండుకృష్ణుడే నందనుండనిబెంచ తపమేమిచేసెనో
 తెలియా మందగలవారు మసకందజికిసఖుడనగ తపమేమి
 జేసిరోతెలియా ॥శ్రీకృష్ణ॥

పన్నీరుగంధంబు పైనిబూయగకుబ్జ తపమేమిచేసెనోతెలియా
 నరసాంబవినుతయని నుతియింపమాలికుడు తపమేమిజేసె
 నోతెలియా ॥శ్రీకృష్ణ॥

మంగళహారతులు.

కీర్తన రూపకము శ్రీరాగము.

మంగళంబునిత్యము రఘుపుంగవునకు సౌమిత్రి కి
నంగనమణియగు సీతకు నంజనిసుతునకు

||జయజయ మంగళం||

అనుజన్ములు తనుగొల్వఁగ వనచరులునువినుతింపఁగ
మునిజనులాశీర్వదింప భూసుతకును భూపతికిని ||మంగళంబు||

సప్తఋషులుతనుచుట్టును స్వస్తివచనములనుజదువ
గుప్తచరితయగుజనకజ కునునూర్మిళ దేవికి జయ ||మంగళంబు||

నారదతుంబురవీణా నాదమువిని మోదించుచు
ధారుణినరసాంబనేలు మారాజ్ఞికిరాజునకగు ||మంగళంబు||

కీర్తన ఆదితాళము కమాస్.

మంగళముమనమాధవురాణికిని అంగజజననికినంబుజపాణికి

||మంగ||

ఇందుసమవదన కుందనిభరదనముకుందరాణినీదు
మందగమనమింపొందెడు పదారవిందమ్ములకిదె వందనంబు

జయ ||మంగ||

ఇందరభీష్మక నందనసురముని వందితగుణశాలి
నందనందనుని డెందముచెపుడానందమునొందించు సుందరి

నీకు శుభ ||మంగ||

కోరినవారలకోర్కెలొసఁగెడి కొమ్మా! లోకజననీ

సారెకు వేఁడునరసాంబకుఁ బ్రోవుము పారసనేత్రుని సఖియలోనీకు
జయ ॥మం॥

ఆదితాళము సౌరాష్ట్ర.

కౌసల్యాసుతునకెప్పుడు గల్గుజయమంగళం
వసుధ ద్రామరులుగొల్చు వారిజాంఘ్రులుగల ॥కౌసల్య॥
శివునిచాపంబువిఱిచి సీతం బెండ్లాడినట్టి ॥కౌసల్య॥
సనకాదిమౌనిముఖ్య సదయాత్ములనుఁబ్రోచు ॥కౌసల్య॥
నరసాంబకొల్చునట్టి నారాయణుండయిన ॥కౌసల్య॥

కీర్తన ఆదితాళము.

కర్పూరహారతి దే కమలనేత్రకరుణానిధే
కరిరాజపోషనా కష్టములెల్లనీ కర్పణచేసెద సర్వశయానుఁడ
॥కర్పూర॥
ముత్యాలహారతి దే మురహరసుగుణానిధే
మత్స్యమవైమున్ను ప్రముచ్చునుదునుమాడి నిత్యమౌశ్రుతుల
జానకిచ్చినహరినీకు ॥ముత్యాల॥
మంగళహారతి దే మధనజనక మందరధరా
గంగాధరార్చిత శృంగారమూర్తినీ రంగగుపదములకు పొంగు
చునిరతము ॥మంగళ॥
నవరత్నహారతి దే నరసాంబఁబ్రోవబిరుది దే
నవనీతచోరుఁడ నందకుమారుఁడ నగరాజధీరుఁడ నారదవం
ద్యనవ ॥రత్నాలహారతి దే॥

కీర్తన—ఏక. (మంగళమని మంగళమనరే)

నిగమగోచరా శ్రీరామనీకు మంగళం
సుగుణమణిజనకజనీకు శుభమంగళం ||నిగమ||

సర్వపరిపూర్ణ నీకు సతతమంగళం
నిర్వికల్పనిలయనీకు నిత్యమంగళం ||నిగమ||

పంకజాక్షపద్మనేత్ర పరఁగు మంగళం
పంకజాసనాదివినుత పరమమంగళం ||నిగమ||

నారదసనకాదివినుత నవ్యమంగళం
శౌరినరసమాంబవిహిత హారిమంగళం ||నిగమ||

లాలిపాట ఆనందభైరవి చాపు.

లాలివసుదేవబాలా యదువంశ శీలసుగుణాలవాలా
లాలిపశుబృందపాలా భక్తజన లోలనిదురింపవేలా ||లాలి||

ధరణిభారముదలంచి దేవకీ తరుణిసుతుఁడై జనించి
వరలిపూతనను ద్రుంచి మఱితృణావర్తశకటులనునొంచి ||లాలి||

చల్లచట్లనుగొట్టఁగానినుగొంచుఁదల్లి రోటనుగట్టఁగా
మద్దులనుబడఁగొట్టఁగా నినుభువి ప్రసిద్ధుఁడని మొఱపెట్టఁగా ||లాలి||

సామజమునువమడంచి చాణూరుఁజంపి ముష్టికుని ద్రుంచి
మామకంసునివధించి మహిని రుక్మిణి వధూమణివరించి ||లాలి||

గోవర్ధనోద్ధారుఁడై భక్తులకుఁ గోర్కులనొసంగుమీఁద
శ్రీవెలయగుండ్లపల్లె వాసుఁడై చెలఁగునరసాంబవినుతా॥లాలి॥

జోలపాట అటతాళము.

జోరాజదేవేంద్ర జోదయాసాంద్రా
జోరవికులచంద్ర జోరామచంద్రా ॥జోజో॥

కౌసల్యావరపుత్ర కపిరాజమిత్రా
పవమానసుతస్తోత్ర పావనచరిత్రా ॥జోజో॥

చంద్రభాస్కరనేత్ర శ్యామలగాత్ర
ఇంద్రాదినుతిపాత్ర యినకులపవిత్ర ॥జోజో॥

సురరాజరక్ష అసురరాజశిక్ష
నరసాంబరక్ష శ్రీవరమానిపక్ష ॥జోజో॥

మేలుకొలుపు అటతాళము భూపాలము.

మేలుకొనరా మేఘవర్ణుఁడ మేలుకొనరా మేరుధీరుఁడ
మేలుకొనరా ముజ్జగంబుల నేలుకొనవలెరా వరదా ॥మేలు॥

తెల్లవారెను నెల్లభక్తులు దిక్కుగానక వగచుచుండిరి
పల్లవాధర యెల్లజనులను పాలనముసేయ-వరదా ॥మేలు॥

వందిమాగధబృందమెల్లను వచ్చినిన్నునుతింపుచుండఁగ
నిందిరాహృదయేశ మేల్కొనవే యమరపాలా-వరదా ॥మేలు॥

ధరణిలో శ్రీవళ్ళివేడు సుధామరమ్మనిపిలుచుచుండెడి
నరసమాంబ మొఱల్ వినఁగ శ్రీనాథ మేల్కొ-నరా-వరదా
॥మేలుకొనరా మేఘవర్ణుఁడ॥

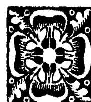
సంపూర్ణము.

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.

శ్రీ శ్రీ శ్రీ

తే-గీ॥ అబలనగుట విజ్ఞానశూఁ న్యనగుటయును
దప్పులున్న మన్నింపుఁడు-ధర్మహితులు
ధరణినీకృతిచిరముగ-వఱలుగాత
వరదుకరుణనుగొని-

ఇట్లు,
నరసమాంబ.

విక్టోరియా జూబిలీ ముద్రాక్షరశాల, చిత్తూరు:-1931.